

Sjøfugler i Karmøy

Hekkesesongen 2012

Årsrapport nr 8-2012

Mink- og sjøfuglprosjektet

Arnt Kvinnesland
Karmøy Ringmerkingsgruppe

Innhold

Innledning	3
Påvirkningsfaktorer	4
Været	4
Næringsforholdene	5
Matmangel?	8
Fiskekvoter og fangster	9
Fiskeavfall i havnene	11
Minkjakta	11
Predatorer	12
Ternekoloniene	19
Gjennom sesongen	19
Kolonidagbok	22
Kart over koloniene	36
Oppsummerende hekkedata for 2012	39
Bestandsendringer 2005-12	41
Reservatene og andre viktige hekkeplasser	45
Urter	45
Ferkingstadøyane	45
Ryvingen og Sandholmane	46
Jarstein	47
Artsgjennomgang og bestandsvurderinger	48
Ringmerkingsresultater	53
Gjenfunn og kontroller	53
Til ettertanke	63

Forsidefoto: Ung rødnebbterne i kolonien på Flataskjer, Salvøy 18.7.12.

Rapporten er laget av Arnt Kvinnesland (AKV) som også har tatt bildene (når ikke annet er nevnt). Ferdigstilt 17.12.2012. Forkortinger benyttet for observatører/jegere med mange bidrag til rapporten: KSK: Kjell-Sigve Kvalavåg, ØSL: Øistein Sletten.

Takk til alle som bidro med observasjoner, tellinger, ringmerking og minkjakt i 2012. Takk til naturforvalter i kommunen, Peder Christiansen, for den årlige inspirasjonssamlingen på rådhuset hvor minkjegere og andre som er engasjert i prosjektet møtes for å gjøre opp status og legger nye planer. Oskar K. Bjørnstad som leder Karmøy Ringmerkingsgruppe har bidratt med observasjoner, merketall og bilder fra Jarstein.

Bidrag ønskes til neste årsrapport. Dersom du tar bilder under minkjakt eller observerer noe som kan være av verdi for å belyse hva som skjer blant sjøfuglene våre, så send inn tekst og/eller foto til okb@fugler.net. Rapportering av rev og mår er også ønskelig.

Tips om mink. Sist høst fikk vi lagt ut en notis på Karmøy kommune sine nettsider der vi opplyser om mink- og sjøfuglprosjektet og ber folk gi beskjed om de ser mink. En kontaktliste med jegere som sa seg villige til å være med på utrykninger med hunder eller feller ble gjort kjent. Lista er oppdatert på nettsidene, men det er plass til flere om du ønsker å være med.

Innledning

Årets hekkesesong ble en blanda fornøyelse – som vanlig – med noen vinnere og noen tapere. I sistnevnte kategori havnet krykkja i år. Av 55 par i fuglefjellet i Skudeneshavn, kom det ingen unger på vingene. Heller ikke i de spredte reirene ellers i havneområdet eller på Jarstein ble det produsert unger. Krykkja ble heldigvis eneste art med komplett mislykka hekkesesong. Havhesten har begynt å slite hardt i to av de tre koloniene vi har.

Det er særlig på Urter og Ferkingstadøyane at de fleste ungene ender opp som rovfuglmat. Havørn og vandrefalk har blitt fast inventar gjennom hele hekkesesongen. Krykkja er allerede for lengst borte fra disse to reservatene og havhesten vil trolig også utgå dersom rovfugltheten fortsetter som nå.

For ternene ble sesongen kort, men produktiv for rødnebbterna. Makrellterna mislyktes i mange kolonier, og det er første gang siden prosjektet startet at det ikke kom en eneste terneunge på vingene i Karmsundet eller ved fastlandet innenfor. Dette kan skyldes matknapphet her. Ellers var dødeligheten svært liten i koloniene langs Vest-Karmøy dersom en ser bort fra de som døde i rovfugl- eller hubroklør. Alt tyder på at det var mat nok å ta av i sjøområdene i vest – for alle arter. Måkene og toppskarvene produserte godt, lunder fløy med fisk, og mange ungfugler av teist ble sett utover ettersommeren ved Karmøys vestsida.

Minkjakta ble innledet 11.1 med åpent møte på rådhuset for jegere og andre som ønsket å ta jegerprøven. Frammøte var større enn forventet, og interessen for minkjakt er så stor at vi i Mink- og sjøfuglprosjektet ser lyst på en ny sesong for sjøfuglene våre. Følgende ble lagt ut på kommunen sine nettsider dagen etterpå: - Onsdag 11. januar inviterte Karmøy kommunes naturforvalter alle interesserte til rådhuset for å diskutere minkjakt. Det ble da opplyst at kommunens skuddpremie heves til 200 kroner.

I alt var det rundt 30 jegere som møtte opp. Der ble rapporten for 2011 for mink- og sjøfuglprosjektet presentert. Videre ble tema som fellefangst, jakt med hund, jegerprøven og situasjonen for minkbestanden i Karmøy diskutert. Videre ble tips og kontakter formidlet over litt god mat og en kopp kaffe. Mink- og sjøfuglprosjektet er nå inne i sitt 8. år, og kommunen er svært godt fornøyd med at så mange jegere fortsatt viser interesse.

I etterkant av minkmøtet og påfølgende oppsalg om våre planer og resultater i Haugesunds Avis, meldte flere personer sin interesse for å begynne med minkjakt.

Årets sjøfuglrapport følger omtrent samme mal som tidligere. Det ble i 2012 lite tid til overvåking, telling og merking i andre sjøfuglkolonier enn reservatene. Det er derfor få data fra disse hekkestedene i år. Som vanlig har hovedfokus vært på ternene, men vi har inkludert observasjoner og inntrykk fra hekkesesongen også for andre arter.

Det er avsatt mer plass enn vanlig til ringmerkingsresultater. Her er mye spennende informasjon som venter på å bli videre bearbeidet. Fargemerking av havhest, tjeld, vipe og måker har fortsatt i 2012. Fire flere havhester har blitt utstyrt med lyslogger (chip), og vi fikk gjenfanget en av havhestene vi merket på Jarstein i fjor. Foreløpige analyser viser at den har vært langt av gårde, med bl.a. opphold i havområdene mellom Svalbard og Grønland. I tillegg har den besøkt Newfoundland. Flere detaljer fra havhestens reiserute kommer i neste årsrapport.

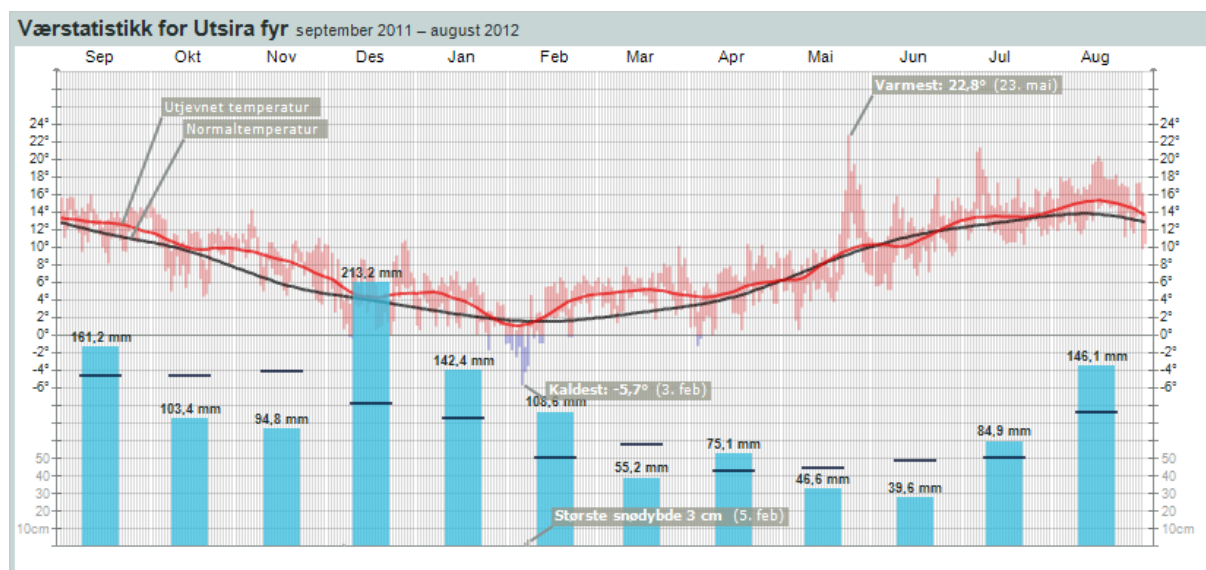
Påvirkningsfaktorer

Været

Mild og våt vinter. Det ble et helt annerledes vinter enn de to forutgående. Rekordmildt og vilt med en endeløs kø av lavtrykk inn mot Vestlandet. Det må være en voldsom påkjenning for sjøfuglene. I alt var det per 14.1 rapportert om 7 skadde eller syke havsuler og 1 storjo som hadde oppsøkt land i løpet av vinteren. Siste del av januar ble roligere og kjøligere enn første halvdel. Periodevis tynt snødekke, men isfrie vann. Mot slutten av måneden, etter noen dager med SØ-storm, fikk vi overgang til en kort periode med høytrykk og kaldt vær. Ved utgangen av måneden var alle vann islagte. Natt til 1.2 gikk temperaturen ned mot $-10\text{ }^{\circ}\text{C}$. 5.2 fikk vi snøstorm og $-2\text{ }^{\circ}\text{C}$. Resten av vinteren ble regnfull og mild.

Hekketida: Varm og våt – eller ikke?

For årets fem første måneder var temperatur og nedbør over normalen for hele landet. Det milde været førte til at overvintrende fuglearter av mange slag hadde bedre overlevelse enn de to foregående vintrene. Men våren hos oss ble ikke opplevd som spesielt varm, og i perioder var da også temperaturen under det normale. Bare ei uke i slutten av mai var skikkelig sommervarm. Fuglene led ikke under et spesielt vått vær våren 2012. Tvert imot gjorde lite regn i mai-juni det vanskelig for f.eks. vipe og hettemåke å finne nok meitemark og småkryp til at unger kunne klare seg godt. Mange kan ha sultet i hjel.

Statistikken for Utsira viser at, med unntak av juni, hadde alle månedene i perioden fra september 2011 til august 2012 temperaturer over det normale. 7 måneder fikk mer nedbør enn normalt, 5 fikk mindre. Værmønsteret i de to nabokommunene Karmøy og Utsira er det samme, men med noe mer årsnedbør og mindre vind i Karmøy. Sommermånedene er kjøligere på Utsira, mens vinteren (november-februar) er tanke mildere. Spesielt for 2012 var at Utsira målte årets høyeste temperatur allerede 23.5! Karmøy hadde sin varmeste dag 6.7. Kaldest var det begge steder i de første dagene av februar. Et uvanlig kuldeutbrudd i april 2012 førte til at snitttemperaturen i Karmøy ble lavere for april enn for mars! Månedene med mest vind ble desember, begge steder, mens de roligste ble juni og juli.

Næringsforholdene

Januar

Fra Troms ble det meldt om eventyrlige mengder torsk som jaktet på enda større mengder sild. Fra havområdene vest av Storbritannia ble det tatt store mengder makrell. Bra fangster av torsk fra midten av januar i Karmsundet.

I januar hadde Nordsjølandene et rekordartet antall grønlandsmåker på besøk. Forskere mente dette skyldtes værforholdene, som ekstrem kulde i de normale overvintringsområdene eller matmangel. Måker som ble fanget inn bl.a. på Færøyene viste at gjestene heller ikke der fant nok mat og at de led av sult. Et ukjent antall døde. Usedvanlig mange grønlandsmåker ble sett også lokalt hos oss. Her slo de gjerne følge med gråmåker for å finne fram til næringskilder f. eks. ved Karmøys forskjellige fiskemottak. Grønlandsmåken synes konkurransesvak i forhold til gråmåken og må oftest finne seg i å stille langt bak i køen når mat er oppdaga.

Februar

Reportasje i Haugesunds Avis 4.2 om godt fiske av bl.a. *torsk* i Karmsundet helt nord til Kolstøvågen. De første sildene blir tatt rundt Karmøy samtidig. I slutten av måneden var det livlig fiske av sild bl.a. i Karmsundet og ved Skudeneshavn. Større fisk fulgte med: sei, lyr og gyteklar torsk, samt litt kolmule og lange. En stor mengde gråmåker (ca. 200) og svartbaker (ca. 20) samlet seg i Kopervik havn da en båt kom inn med fangst og reingjorde garn 29.2.

Mars

Første uka av mars ble det fisket mest *sild* i landet på strekningen Bømlo-Karmøy. Et titalls båter på nattfiske med lys i Karmsundet sør for Smørstakk 4.-5.3.

12.3: Det fiskes fortsatt sild i Karmsundet, og en stim ”kokte” i overflata ved brygga på Blikshavn i kveld. 16.3: Store mengder sild har gytt utenfor Vest-Karmøy, og en må tilbake til 1986 for å finne et like godt år (G. Vilhelmsen).

Fiske etter sild i Karmsundet fortsatte 13.3. Fiskere på Vest-Karmøy forteller samtidig at torsk og lange er full av silderogn (pm KSK). Minst 1000 måker, mest gråmåke og en del svartbak pluss en grønlandsmåke, hentet fiskeavfall i Ferkingstad havn 14.3. Måkeflokken pendler mellom havnene hvor det bringes i land fisk. Måkene følger enten båtene fra fiskefeltene vest for Karmøy inn i havnene, eller de som allerede er inne ved land kaster seg på når flokken nærmer seg land. 15.3 ble det bl.a. brakt i land kassevis med torsk til Salvøy og måkene fikk seg mange godbiter. Seinere på dagen kom en båt inn til Åkrehamn. Da var måkene der, mens det knapt nok var en måke igjen på Salvøy. 24.3: Fortsatt mye sild å få på garn i Karmsundet.

Mars ble en festmåned for de store måkene. De fulgte nøye med på hvor det ble landet fisk og forsynte seg av fiskeavfall i havnene. Bildet øverst til venstre: Salvøy havn (sett fra brua mot nord), til høyre: Åkrehamn (Holmen). Nederst til venstre: En adult svartbak omgitt av unge og gamle gråmåker i et forhold på ca. 1:10 som synes å gå igjen i større flokker. Svartbaken er for øvrig ringmerket med blå fargering: J9YM. Den var unge på Sandholmane ved Åkrehamn 30.6.07. Vintrene tilbringer den trolig på den franske kanalkysten hvor ringen ble avlest 29.11.10. Bildet nederst til høyre: Ferkingstad havn. Når fiskerne ikke har mer å by måkene, venter de på at ærfuglene skal hente fiskerester opp fra bunnen til dem! Alle bildene er fra 14.3.12.

Fortsatt godt sildefiske i Karmsundet og vest for Karmøy 17.3, samme dag som Haugesunds Avis skriver at kystnotbåten "Vestervik" fra Kvinnherad lossar 110 tonn sild i Skudeneshavn, fanget vest av Karmøy. I kveldinga jobbet skøyta "Sprattus" fra Bømlo hardt mellom Ferkingstad og Ferkingstadøyane med å få om bord ei sildetung snurpenot.

Måkene som benytter seg av sildematfatet er underlig nok nesten utelukkende gråmåker, med et innsalg av ca. 10 % svartbak i flokkene. De andre vanligste måkene våre, fiskemåke og sildemåke, som en skulle forvente å se bak fiskebåtene eller i havnene der fisken losses, er helt fraværende. Kanskje de trenger et navneskifte! De går heller på jordene og eter meitemark.

Ei sky av måker rundt "Sprattus" som haler inn snurpenot med sild ved Ferkingstad-øyane om kvelden 17.3. Hekkeplassene til gråmåke og svartbak står fugletomme om dagene. Måkene har annet å gjøre. At de kan feite seg opp på fisk foran eggleggingen, vil nok gi resultater. Bildet er tatt fra Ferkingstad-moloen.

April

Sildefisket tar slutt, en del større fisk å få for hobbyfiskere for eksempel ved Ferkingstad-øyane. Fiskemottakene for fisk til dyrefor sliter med å få nok råstoff og venter på at tobis-sesongen skal starte.

Mai

Ei makrellterne på matleit i Bøvatnet 5.5, tyder på at sjøen har lite å tilby. Dette kan skyldes det kalde været med flere dagers nordvest vind, til dels kuling, som gjør småfisk utilgjengelig. Men det er et lite godt tegn ved innledningen til hekkesesongen når ternene begynner å jakte stingsild og insekter. 15.5: En flokk på 10-15 rødnebbterner fisket tobis helt inne ved land på Stavasanden. Det er per 21.5 ingen terner permanent i koloniene og antall makrellterner er totalt svært lavt ennå - ikke over 50 individer totalt rundt Karmøy, og maks. 150 rødnebbterner. De som er innom koloniene ser ikke ut til å ha problemer med å fange diverse småfisk, men kan det likevel være næringsmangel som ligger bak sein ankomst og hekkestart? De varme dagene 22.-23.5 satte fart i ternene, og de inntok koloniene i store antall og fant fin åte ved hekkeplassene.

27.5: De siste 4-5 dagene er koloniene fylt opp og i mange er nå ternene til stede hele døgnet, særlig mange rødnebbterner. De finner åpenbart fin åte nær koloniene, mat som de bruker i kurtisen. Ternene ser ut til å ha lett adgang til næring rundt koloniene i det varme, rolige været som har rådet den siste uka. De fanger småfisk av to typer: en liten brunlig og en litt større, mer sølvglinsende (sildyngel?). 29.5: Ternene bringer ulike fiskeslag til koloniene – også en type som er eller likner sildeyngel.

Juni

4.6: Det er nå på 8. dagen med konstant nordvest vind med kuling på dagtid, og koloniene er de siste dagene helt eller delvis tømt for terner. Mye tyder på at det blir umulig å finne nok mat i slikt pålandsvær, og at sult tvinger de til å bruke tida på matjakt i stedet for paring og egglegging.

Etter dette blir det varmere og vinden går over på sør og østlig – og ternene kommer tilbake – særlig rødnebbterne - som danner store kolonier på Flataskjer, Salvøy og på to holmer ved Liknessanden. 8.6 var det 3 splitterner her, de kom opp med tobis eller lignende fisk. Makrellternene på Lauvikskjeret matet hverandre med sei yngel. 17.6: De rekordstore rødnebbternekoloniene på Storeholmen med drøyt 300 par, og ca. 140 på Salvøy tyder ikke på matmangel! Tvert i mot. Det synes å være overflod, og rødnebbterne ble sett fiskende på hele strekningen Kvalavåg-Åkrasanden. 19.6: Matfisk tatt sør i Karmsundet var full av ca. 3 cm stor, lys/blank åte (T. O. Vedø). 25.6: Heftig mating med sildeyngel på Salvøy.

Juli-august

18.7: Det mates nå med både sildeyngel og sei-lignende åte i koloniene ved Salvøy og ved Liknessanden. 16.8: Stimer med småfisk i overflaten og vakende fisk langs hele strekningen Kvalavåg-Ferkingstadøyane-Salvøy. En lokal hobbyfisker kunne fortelle om mye stor fisk vest i skjærgården – hvor det bl.a. ble fanget lyr, lange og torsk. Dykking ved Føynå primo august viste store mengder åte av sorten lyr/sei i sjøen, (KSK, ØSL).

Matmangel?

Hekkesvikten for ternene og for andre sjøfugler i Karmsundet – og særlig videre innover mot Gismarvik, Høvring og Bokn, kan nok delvis forklares med næringssvikt som medvirkende årsak til en miserabel sesong. 17.7 ble området fra Kopervik til Selen/Lauvøy, Våga-

Mot slutten av hekketida ble de største og flyge-dyktige ungene til makrellternene for en stor del matet med sei/lyr. Salvøy, 16.7.12.

Ung teist med fiskelykke ved Medhaugsanden, 18.8.12. Mange unge teister ble sett nær land rundt Karmøy i august-september. Det tyder på en vellykket hekkesesong.

Gismarvik og Høvring-Bleikjo-Austdjupholmane undersøkt, og kun tre terner ble sett i hele dette normalt gode hekkeområdet for begge terneartene. Disse var: Ei makrellterne på matleit ved Gismarvik og et enslig par med reir (2 egg) på en holme sørvest for Høvringøy. Så få terner er bunnrekord for dette sjøområdet i juli måned. Det var uvanlig lite også av andre sjøfugler. Det ble ikke sett noen ungfugler av tjeld. Spredte storskarver ble notert, med største flokker på 5 (Bleikjo) og 6 (Vindholmane). Svartbakene hadde også få unger. I den normalt største kolonien på Bleikjo lettet kun tre ungfugler, og en ble ringmerket. Kun 8-10 voksne hadde tilhold på og ved holmen. Ikke et eneste kull med ærfugl ble sett, kun 3 hunner ved Selen. Ingen silender ble observert. Bildet av en nesten fugletom skjærgård, med liten eller ingen ungeproduksjon, taler for at sjøfuglene i området i stor grad har trukket bort – drevet av sult. I kontrast til dette står ternekolonier langs Vest-Karmøy fulle av flygedyktige unger – og massevis av avkom hos både måker og f. eks. ærfugl. Trolig skyldes dette at vestsida i år ligger nærmere et matfat bestående av bl.a. sildeyngel og tobis.

Det er et savn at vi ikke har kontinuerlig tilgang til resultater av et finmasket overvåkings-system, som hele tida kunne holdt øye med mengden av de forskjellige planktonartene, larver av ulike sjødyr og fiskeyngel. Vet noen f. eks. hvor det ble av all sildeyngelen fra i vinter? Drev den nordover som den skulle? Hva ble det ut av gytingen innover i fjordene hos oss? Hva med mengden av tobis inne ved land? Og annen fiskeyngel? For å kunne forstå fullt ut hva som skjer med sjøfuglene, er svar på slike spørsmål helt nødvendige.

Fiskekvoter og fangster

Havforskningsinstituttet anbefalte vinteren 2011/12 en kvote for tobis i norsk økonomisk sone på 40 000 tonn for 2012. De akustiske undersøkelsene viste en økt utbredelse av gytebestanden i norsk økonomisk sone fra 2009 til 2010 og 2011, men den svake 2010-årsklassen medfører at totalbestandens biomasse og utbredelse er redusert i forhold til 2010.

Fordi forvaltningsmodellen sikrer at store områder og underområder ikke vil kunne bli fisket, og bestanden er relativt godt spredt, tilrår Havforskningsinstituttet en åpning av underområdene 1b, 2b, 3b i 2012. Den estimerte mengden av tobis tilsier at det innenfor de åpne underområdene bør være grunnlag for å fiske opptil 40 000 tonn tobis. (Sildelaget, 6.2.12).

NVG-sild (norsk vårgytende sild)

Ca. 31 300 tonn ble kvantum av nvg-sild i første uka av februar. At ikke kvantumet ble større må nok værgudene ta litt av skylden for, men det er også en vesentlig mindre aktivitet blant de norske fartøyene. Fisket har flyttet seg til Mørefeltene og sist i uken foregikk mye av fisket i Svinøy – Rundeområdet. Det er i hovedsak kystflåten samt noen trålere som fremdeles er i aktivitet, i tillegg har en denne uka fått mange fangster fra utenlandske trålere som har fisket sild etter at makrellfisket var over. Fordelingen er 16 400 fra kyst, 4 400 tonn fra trålgruppen, 1 700 tonn fra ringnot og hele 8 800 fra utenlandske båter. Sildelaget melder ellers om 7 større fangster med sild tatt ved Karmøy 26.2, derav en låsfangst.

For uke 11 (12.-17-3) melder Norges Sildesalgslag at det er tatt 3100 tonn sild i Rogaland. Laget skriver på sine nettsider: "Tidligere er det meldt om store mengder sild vest av Karmøy. Fiskerne har de siste dagene sett tegn på at silden i større grad trekker inn på innsida av Karmøy og inn i fjordene. Vi får håpe dette er starten i sildefisket, og at en kan oppleve lignende sildemengder som en hadde for to år siden."

Silda gikk ikke inn i Ryfylke-fjordene som en håpet. Fra ca. 26.3 tok fisket ved Karmøy slutt og silda satte kursen mot nord og vest.

Nordsjøsild

Også med nordsjøsild er i første uka av februar tatt et par fangster. Til sammen 770 tonn. Fangstene er tatt nord av Bressayhola og snittstørrelsen var på 165 gram. Det var ingen innblanding av makrell i fangstene. I tillegg ble det tatt en låsfangst på 20 tonn i Sund kommune, i følge Sildelaget.

Makrell

Vinterens makrellfiske for de utenlandske trålerne som leverer sine fangster her i Norge avtar i begynnelsen av februar. Nesten 4 800 tonn ble landet, og en del av flåten har også fisket nvg-sild utenfor Vestlandet.

Leppefisk

Stinte eller bergnebb er en av 6 arter av leppefisker som finnes i Norge. Dette er varmekjære, dagaktive fisker som har sin tettete forekomst på Sør- og Vestlandet. Fiskene lever om sommeren høyt oppe i sjøen, helt opp mot overflaten hvor de gjerne skjuler seg i tang og tare. De er dermed lette byttedyr for mange sjøfugler, yngelen blir mye nyttet som føde for blant andre makrellterna, og voksen fisk synes å være delikatess for storskarven.

For mange har fiske og bruk av leppefisk blitt en ny aktivitet og næringsvei. I dag er det et overforbruk av leppefisk i oppdrettsnæringen.

http://www.fiskerifond.no/files/projects/attach/fangst_og_hndtering_av_leppefisk_johan_solgaard_salmar.pdf/15.11.12.

Stintefisket har sin bakgrunn i at fisken kan leve i en symbiotisk forhold sammen med laks og oppdrettere. De små leppefiskene blir derfor solgt til lakseoppdrett der de, ved hjelp av sine små lepper, renser laksen for lakselus og andre parasitter. Stintene får dermed god mat, laksen blir fri for lus og oppdretterne får flotte lakser.

<http://www.fiskeri.no/Biologi/Bergnebb.htm/15.11.12>.

Det er det siste året brukt store mengder leppefisk for å få bukt med lakselusa. Fangsten av leppefisk til oppdrettsnæringen er ikke regulert og ingen vet hvilke konsekvenser uttaket har for de økosystemene leppefisken tas fra og de den settes ut i. Det er grunn til å tro at leppefisk har unike, lokalt tilpassede, genetiske bestander langs kysten. Den fangsten av leppefisk (gressgylt, grønnsgylt og bergnebb) til oppdrettsnæringen som nå foregår med teiner og ruser truer med å tømme slike lokale bestander. Det finnes ikke bestandsberegninger eller kvoter for uttaket. Naturvernforbundet er bekymret for at fjerning av leppefisk kan gi skadelige ringvirkninger i lokale økosystem, for eksempel oppblomstring av alger og skadeorganismer. <http://naturvernforbundet.no/kronikker-leserinnlegg/lakselusa-en-stoerre-trussel-i-aar-enn-i-fjor-article17649-168.html/15.11.12>.

Kan det tenkes at intensiveringen av fiske etter leppefiskene tar en viktig næringskilde fra sjøfuglene? Kan stagnasjonen i storskarvkolonien fra 2011 på Store Rova i Bokn og den totale hekkesvikten hos makrellterna i Karmsundet og innover i fjordene i 2012 ha sammenheng med at leppefiskene har blitt for hardt beskattet de siste årene?

Fiskeavfall i havnene

I dag er det forbudt å kaste fiskeslo inne i havnene. Nå vil forskerne bruke verdensarvområdet Vega for å finne ut om det er lurt for ærfuglen at fiskerne igjen får lov å kaste sloet på havet inne ved kaiene. Å tillate ei slik dumping av slo, vil i alle fall føre til at ærfuglen får mer å spise om vinteren.

– Vi lurte på om det kan være en måte å få opp ærfuglbestanden på, særlig ute i øyene. Fuglen vil få litt mer mat og kan dermed kanskje berge seg gjennom vinterknipa, sier forsker ved Norsk institutt for naturforskning (NINA), Arne Follestad. I dag er det ikke lov å kaste fiskeavfall i havnebassengene. Forbudet ble innført for omlag femten år siden, og har ført til at ærfuglen har mista ei viktig kilde til mat om vinteren. – Med å begynne å legge ut mat i havnene igjen så kan vi kanskje klare å bygge opp bestanden på nytt i egg- og dunværa. For Vega på Helgeland er det spesielt viktig, for å sikre øysamfunnet som verdensarvområde. nrk.no /6.2.12.

En av tre overvintrende hettemåker i Kopervik vinteren 2011/12. Bildet ble tatt 28.12 og bare 11 dager etterpå ble måken mat for en treffsikker vandrefalk. Det skulle vise seg å være et forvarsel om den hittil verste rovfuglsommeren for sjøfuglene. Havneområdene er for måkene som fugebrett er for småfuglene om vinteren. Hettemåken som er minst, stiller bakerst i matkøen.

Minkjakta

Per 28.12. var det levert inn 70 mink i løpet av året. Fordi noen jegere alltid velger å samle opp og levere fangsten etter årsskiftet, blir summene for det enkelte år litt feil, men antall dyr totalt blir korrekt. Det framgår av tabellen nedenfor at antall dyr som blir fjernet fra Karmøy naturen, er på nedadgående. Dette kan være et godt tegn: bestanden er redusert, eller et dårlig tegn: det er færre som jakter mink. Inkludert mink som er avlivet, men ikke er levert inn for premiering, passerer nå uttaket av mink siden 2005 tusen dyr. Det viser igjen blant sjøfuglene våre!

År	Antall	Fangstområder
2005	213	Kvalavåg-Salvøy, Vikeholmane, spredt fangst andre steder.
2006	103	Kvalavåg-Jegningen, Bygnes. Spredt andre steder.
2007	148	Kvalavåg-Åkra, Torvastad-Føynå, Falnes-Syre, Karmsundet, Høvring.
2008	131	Torvastad-Føynå-Røvær, Kvalavåg-Åkra, Karmsundet, Fosen-Høvring.
2009	157	Torvastad-Føynå, Kvalavåg-Salvøy, Fosen-Høvring, Visnes.
2010	100	Kvalavåg-Vea-Åkra, Torvastad-Føynå, Karmsundet-fastlandet.
2011	127	Skudeneshavn-Syre, Torvastad-Føynå, Kvalavåg-Salvøy, Høvring.
2012	70	Lindøy-Høvring, Kvalavåg-Salvøy-Føynå, Tuastadvatnet, Bøvatnet
Sum	1049	

Predatorer

Vi tar her med predatorer, både pattedyr og fugler, som er kjent for å stjele egg og unger fra sjøfugl og dermed påvirke bestandene negativt. Selv om mange av observasjonene ikke er gjort i skjærgården eller i andre miljøer knyttet til sjø, er de inkludert i oversikten under.

Mink

I alt er det rapportert om 70 mink felt og innlevert for premiering i 2012. Det er mye god naturforvaltning for ca 12 000 kroner.

- 11.1 Under jakt med hund for noen dager siden, ble det funnet ei fersk mink tatt flyndre inne i skogen på Dragøy.
- 15.1 En mink sett i Røyningsvatnet, Skudeneshavn (S. G. Sandve).
- 31.1 En tatt i syningfelle i Vik (J. Valhammer).
- 3.2 4 mink innlevert for premiering var alle tatt på Lindøy i løpet av 2011.
- 28.2 25 mink innlevert av T. Thorsen. De var alle tatt i 2011 på følgende steder: 12 på Høvring, 9 på Bjørkevær og 4 ved Åkrehamn.
- 14.3 En mink sett på Salvøy (pm KSK).
- 20.3 En mink trafikkdrept på Gunnarshaugveien øst for Stangemyrane
- 21.3 En mink ble forsøkt tatt øst for Bøvika, men uten at det lyktes. Mink observert også på sørsida av Bøvika for ei ukes tid siden da den hadde drept ei brudeand i bur. 3 feller er utplassert der. Mink i området kan avgjøre skjebnen til hettemåkekolonien i Bøvatnet.
- 25.3 2 mink skutt på Geitungane, Skudeneshavn (B. O. Digernes).
- 5.5 En drektig hunn skutt ved terneholme, Høvring S (T. Thorsen/pm Å. Jørgensen).
- 18.5 2 mink levert inn for premiering: begge tatt ved Tuastadvatnet, en i februar 2011 og en i mars 2012 (L. O. Lien).
- 25.5 Gammel hannmink tatt i felle ved Bøvatnet (AKV).
- 27.5 Mink (og/eller mår) opererer i området Sørbø/Velde/Husøy-området. Viper og tjeld taper egg etter hvert, og gravandparet ser ut til å ha hatt mislykka hekking allerede. Ternene som kom i store mengder for ei ukes tid siden, er nå nesten helt borte alt.
- 12.6 En mink i strandkanten på Hilleslandsvatnet sør (AKV). Rovdyret satte et par standsnipper og linerler med unger i alarmberedskap. Mink hadde også blitt sett for noen dager siden da den fulgte bekken ut av vatnet (T. Høynes).
- 23.6 Mink sett ved vestre moloen på Syre (pm AKV).
- 15.7 En lenge etterstrevet mink tatt på Kavholmane (KSK)
- 18.7 Mor med tre unger sett ved Porsholmen, Salvøy. En skutt. Minkene her forklarer hvorfor det ikke vokste opp en eneste unge til de 15 parene med fiskemåke på holmen.
- 28.7 En skutt på Føynå (KSK).
- 6.8 Mink sett Beiningen, Skudeneshavn (B. Haugen mfl).
- 18.8 En skutt sør på Føynå (ØSL).
- 12.11 27 mink innlevert for premiering, tatt i løpet av året ved Salvøy (9), Kvalavåg (8) og Feøy (10), (KSK).

Gammel hannmink tatt i felle ved Bøvatnet 25.5. Den hadde da allerede vært på raid noen dager i den store hettemåkekolonien.

Mår

- 7.1 Fersk skitt på vei opp til Løkjen, Snørteland.
- 11.1 2 i Bjørgene og 1 på Dale tatt i feller til nå i vinter på Torvastad (ØSL).
- 22.1 Ytterst i skjærgården: Mår sett og bol funnet på Geitungen under minkjakt!
- 30.1 Til nå under vinterens jakttid: 3 mår tatt i Sandve-traktene (S. G. Sandve) og 13 videre nordover på vestsida (D. Nes).
- 9.2 En ung hann tatt i felle ved Litlavatnet, Bygnes.
- 9.3 Per datoer det rapportert om 24 mår tatt på Karmøy i løpet av jakttida i vinter.
- 14.3 Aktivt mårbol i ubrukt, gammel hytte nær Heiavatnet.
- 16.3 Info om flere mår tatt i vinter: Jens Inge Ve 1, Raymond Langåker 3, Per Kjartan Sevland 1. Totalt i vinter: 29 mår!
- 18.3 5 mår tatt i Kvalavåg i løpet av jakttida (pm KSK). Dermed et summen oppe i 34!
- 18.3 2 mår sloss midt på Kvalavågveien ved Flyplassveien (B. O. Digernes).
- 25.3 Ferske spor etter mår på Geitungane! (B. O. Digernes).
- 26.3 En mår tatt i minkfelle på Vikeholmen! (OKB). Åte: fisk.
- 5.4 Skitt jevnt på hele stien fra Snørteland til Reiersvatnet og derfra til Eikjebrekke.
- 6.4 Fersk skitt på stien vest for Fotvatnet ved gammel hytte.
- 8.4 Egg i rugdereir knust og spist i dalen Blikshavn, vest. (Kan ha vært rev).
- 9.5 Ungekull i Røyningsbu, tisper jaget ut med hund (pm S. G. Sandve).
- 9.5 Mår hadde tømt kasse med toppmeiskull ved Sandvatnet Ø.
- 20.5 Ungekull påvist i gammel hytte på Haringstad, ikke langt fra Heiavatnet.
- 1.6 1 mår observert på Løkjen, Snørteland (AKV).
- 10.6 Ungekull har vokst opp i hytte på Kvalavåg (pm KSK). Kull med mor og 3 unger funnet i grovsteinet ur ytterst på Paraldsneset, sett i månedsskiftet juni/juli (KSK).
- 15.6 To forskjellige mårer fanget opp av viltkamera på Nord-Karmøy i vår (ØSL). Fersk mårskitt på land nær ternekolonien på Indreholmane, Bygnes (AKV).
- 16.7 Fersk skitt ved Humrvatnet, på sti (AKV).
- 23.7 Mor og to unger sett midt på dagen i Kvalavåg sentrum! (KSK).
- 19.8 To samtidig filmet med viltkamera på N-Karmøy, (ØSL).
- 15.11 I alt 8 mår tatt i feller av B.O. Digernes i løpet av jakttidas første tre uker. Av disse ble 4 tatt i Kvalavåg, 1 på Heiå og 1 på Blikshavn.
- 27.11 1 trafikkdrept like sør for krysset Kvalavågsveien/Sundsveien (K. B. Storesund).
- 1.12 Etter bare en måned med fangst kunne tre av mårjegerne på Karmøy fortelle at de hadde tatt hele 20 dyr i fellene. Mårene var tatt spredt fra Burmaveien, langs Øst-Karmøy, i Kvalavåg og på Torvastad.

Rev

- 25.1 Revespor i snø på Snørteland krysset spor av hjort, rådyr, ekorn, hare, mus og rugde!
- 30.1 En skabbete fotografert på Spanne (R. Mydland).
- 11.4 8 rev tatt nord på fastlandet (i fjor vinter/vår) innlevert for premiering. Et tilsvarende antall skulle også være tatt av en annen jeger på fastlandet.
- 15.6 Rev er observert ved Haugavågen og skal ha tatt lam (pm ØSL).
- 12.11 Gammel hannrev tatt ved Gåsavatnet nylig, 2 ungrever sett i nærheten på samme tida.
- 8.12 Mye revespor å se i snøen på Sør-Karmøy i begynnelsen av desember (D. Nes/AKV). To rever sett på lyse dagen i byggefelt på Spanne for kort tid siden (R. Mydland).

Vandrefalk

Vandrefalken øker stadig i antall og utgjør nå en direkte trussel mot enkelte kolonier av sjøfugl i Karmøy. Både på Ferkingstadøyane (bildet) og på Urter bor falken midt i matfatet gjennom hele hekketida. Sammen med havørna har rovfuglenes tilstedeværelse bidratt til at krykkja har opphørt som hekkefugl, og havestetten er etter mange år med gode tider nå på retur. 19.7.12.

- 8.1 En av tre overvintrende hettemåke i Kopervik i vinter ble tatt av vandrefalk i dag. Falken kom som et prosjektil fra sør over kaien og tok måken på sjøen ved Kolodden. Lettet med måken i klørne og landet rett inne på land.
- 18.3 Vandrefalk sneiet forbi krykkjefjellet ved ferjekaien i Skudeneshavn og skremte opp alle krykkjene. Falken fortsatte innover havna – og det er usikkert om den fikk fangst der. Krykkjene fra hele området samlet seg etterpå i en felles flokk øst for Steiningsholmen. Observasjonen kan indikere at den lave ungeproduksjonen i kolonien i fjor, skyldes besøk i krykkjefjellet av vandrefalken. Årets sesong vil vise hvor plagsom den blir for krykkjene også her i et travelt menneskelig miljø.
- 18.4 1 skremte opp det meste av fugl på Stava. Fløy videre mot Nes.
- 6.5 1 jaktet nord for Hydro-hallene.
- 14.5 Sett ofte i området Hemnes-Kvilhaug i vår (F. Steinkjellå).
- 20.5 1 jaktet over Fårøy mot nord, slo ned på bytte nord for Avaldsneskjerka.
- 26.5 1 over Eggøy, Ferkingstadøyane fløy i østlig retning mot land.
- 1.6 Vandrefalk slo fiskemåke på Hemnes og åt den på stedet. Kråke tok restene (K. Foyn).
- 7.6 1 Urter (KSK).
- 14.6 1 over Hillesland mot sørøst.
- 20.6 En ungfugl på Vormedal sett på nært hold. Fløy siden mot nord (pm OKB).

- 18.7 Plukker daglig terner på Salvøy. Falken ble for eksempel iakttatt i går da den plukket med seg ei ung terne (K. Ovesen) og i dag da den satte klørne i ei voksen terne (KSK). Kolonilivet blir satt ut av spill i lange tider etter slike falkeangrep pga. engstelige terner som rømmer til havs. Etter angrepene blir terneungene i lang tid nesten alene i kolonien, uten skikkelig foreldreforsvar.
- 18.7 To forskjellige falke angrep med kort mellomrom Salvøykolonien sent på kvelden. Den ene lyktes med å ta ei voksen terne høyt oppe i lufta, den andre bommet på en ungfugl i kolonien. Begge falkene trakk i retning forbi Porsholmen etterpå. Alle unge terner som kunne fly forsvant sammen med alle voksne til havs etter angrepene og hadde ikke vendt tilbake da observatør forlot området ved midnatt (KSK).
- 19.7 Adult vandrefalk skiftet mellom opphold i havhestskråningene på Båsen og Kjerringøy, Ferkingstadøyane.
- 22.7 Vandrefalk laget oppstyr ute i holmene sørvest for Grønningsjøen, og en jaktet i måkekolonien på Hydro-området.
- 26.7 Det er nå kun ca. 20 terner tilbake i Salvøykoloniene, og ingen falk ble sett i dag.
- 28.7 2 observasjoner fra Føynå (KSK).
- 16.8 En vandrefalk satt som limt til toppen av Kjerringøy – og ble værende der selv om vi gikk så nær vi kunne med båt (AKV/KSK).

Sjøfugler drepes i stort antall i Karmøy hver sommer selv om minken nå er under kontroll. Fuglene er sine verste fiender, og rovfuglene har blitt så mange de siste årene at sjøfuglene kanskje ikke tåler belastningen i lengden. Det er ikke alltid enkelt å si hvilken rovfugl som har vært på ferde. De døde fuglene på bildene viser tjeld og sildemåke (øverst), rødnebbterne og stokkand, alle fra 2012. Hubro, hønsehauk eller vandrefalk er nok de som har forsynt seg. Sildemåken er en av mange sjøfugler som årlig dør på veiene våre, der bilen er predatoren – men uten å nyttiggjøre seg byttet! Flertallet av måkene drepes på veiene der hastigheten er mellom 40 og 60 km/t. De aller fleste påkjørslene kunne vært unngått med aktsommere kjøring.

Havørn

*Ei av to gamle havørner
som lekte seg i lufta over
Skudeneshavn sentrum
8.11.12.*

Foto: Oskar. K. Bjørnstad

- 14.1 1 mot nordvest over Vorrå.
- 9.2 3 ved Karmsundet, Snørteland.
- 9.3 1 angrep måkeflokk på Hedleholmen, Sevland og tok opp jakta på en svartbak, men ørna måtte gi seg uten fangst.
- 1.4 2 adulte kom inn fra Ferkingstadøyane med kurs over Karmøy nær Burmaveien.
- 2.4 1 ung ørn passerte helt lavt over Ferkingstad og skremte opp en vipeflokk.
- 7.4 Flokk 5! skrudde seg opp over Øygaardshaugen, Skudeneshavn (OKB).
- 9.4 Det er konstatert par med reir på Hillesland og i Haugavågen.
- 18.4 1 juv. over Kopervik sentrum mot nord.
- 15.5 1 mot sør over Tjøsvoll, ukjent alder.
- 15.5 Reiret på Tjøstheim ble forlatt (datoen er omtrentlig).
- 26.5 2 adulte satt på Kjerringøy, Ferkingstadøyane. Havhest var ribbet.
- 7.6 1 Urter. Ble jaget av ravn, havhester og måker!
- 10.6 1 Brandøy, Kvalavåg (KSK).
- 28.7 1 over Blikshavn.
- 3.8 1 ad. på jakt i måkekolonien på Hydro og skremte alle til værs i en svær flokk.

Hønsehauk

- 31.5 Stokkand tatt, delvis ribbet og fraktet bort, nær Dalsvarden. Trolig hønsehauk.
- 1.6 Ringdue tatt og fløyet bort. Fjærrester. Snørteland. Trolig hønsehauk.
- 9.6 1 jaktet Hovdastad.
- 24.7 1 jaktet i måkekolonien på Hydro. Landet midt i nordvestre del av kolonien og ble sittende der liksom for å vente på eller speide etter bytte. Imens gikk alle måkene på vingene og la seg etter hvert på sjøen – ca. 250 ungfugler med foreldre! Etter at hauken ble jaget bort, gikk det ca. en time før livet var normalt igjen i kolonien.
- 26.7 Kom på samme tid som 24.7 (ca.19.00) og slo ned på bytte i måkekolonien, Hydro.

Hubro

- 14.1 1 funnet død på Sandholmen, Syre (el. ledning?).
- 7.2 1 hørt flere kvelder Medhaug - Ådland.
- 21.4 1 med tilhold på Jarstein.
- 6.5 2 samtidig på åte, Røyrvik, Syre (pm B. A. Hveding).
- 4.6 Alle ternene har på få dager forlatt kolonien i Kvalavåg. Borte er også den rugende tjelden. Dette tyder på at hubroen er på ferde i år igjen slik som fotobevis har avslørt tidligere.
- 6.6 1 makrellterne og 1 rødnebbterne drept på Indreholmane, Bygnes. Vinger lå avkappet inne på land i sør. Vingekapping er typisk for hubro.
- 17.6 Hubro er i full sving i ternekoloniene. Utenom Indreholmane, Bygnes, holder den på som i fjor og i 2010 med å ete terne-egg i Kvalavågkolonien. Antall rugende terner der er på vei ned på samme måte som året den ble filmet under eggrøving. På Storeholmen. Åkra, ble det funnet hubrofjær midt i kolonien i dag, og på Litleholmen like innenfor var ei rødnebbterne nylig blitt hodekappet. Kroppen var fraktet bort. I kolonien på Sund var vingefjær brukt som underlag i naboreir til rovfugltatt terne. Denne siste terna trenger ikke nødvendigvis ha blitt tatt av hubro, men av f. eks. vandrefalk eller hønsehauk.
- 20.6 Bare to terner ruger på Kvalavåg. Det samme på Sund hvor det ved sjekk på holmen viste seg å være knuste og oppspiste egg eller helt tomme reir (KSK). Hubroen er nok på ferde her som på Kvalavåg – sannsynligvis samme individ – som har gjort det til en årlig affære å plyndre ternekolonier på strekningen Vedavågen-Kvalavåg.
- 25.6 Alle makrellternene på Indreholmane, Bygnes er borte, bare 2-3 par rødnebbterner igjen: alle nærmest den rugende knoppsvana. Enten er det også her en eggspisende hubro i aktivitet eller så er det mink/mår i tillegg som eter egg og tar voksne terner. Heller har også mislykkes – etter andre forsøk.
- 28.7 Byttedyr funnet etter hubroparet som fikk fram 2 unger i Åkra-marka: kråke (flest), stokkand og piggsvin (B A Hveding).
- 21.8 En hubro skremt opp på hver sin holme i Torvastad-skjærgården. Den ene antatt å være ungfugl (H. Eide/B. A. Hveding).

En av få hubroer i Karmøy som får unger på vingene hvert år. Fra reviret sitt har den god utsikt over skjærgården, men det er påfallende få sjøfugler å finne som byttedyr i hekkeområdet til paret. Foto: J. Simonsen.

Kråke og skjære

- 25.6 Et kråkepar som fikk 3 unger på vingene i sitkagranhekk på Hemnes ble observert mens den tok unger av vipe, rødstilk og fiskemåke i løpet av hekketida (K. Foyn). Skjæra er trolig også en hard predator på vadefugl og kanskje på små måker. Den er om mulig enda mer utspekulert enn kråka. Et tilfelle fra Håvik 23.6: Ei skjære skjulte seg i treklynger rundt enga der en tjeldefamilie holdt til og gjorde stadige utfall mot de tre ungene. Skjæra fulgte nøye med på om unger kom et stykke unna foreldrene, slik at den kunne fly kjapt fram for å snappe en unge i slengen.

Svartbak

- 16.7 En voksen svartbak med tilhold på et skjær like nordvest for Storeholmen på Liknes, ble sett i det den forsiktig landet ved siden av en flygedyktig terneunge som hvilte i fjæra, for så å kjøre nebbet i ungen og sluke den mens den ennå bakset med vingene for å komme seg løs. Måltidet tok kun 2-3 minutter – og etterpå fløy svartbaken tilbake til hvileskjæret sitt og ensat ikke ternene som angrep den under hele seansen.
- 20.7 Svartbak kom inn havna på Ferkingstad med en stor ærfuglunga i nebbet. Det var så vidt den klarte å fly med ungen selv om den allerede hadde fortært mye av den.
- 24.7 En svartbak (se 16.7) ble kjeppjaget av alle ternene på Litleholmen. De hadde nok dårlige erfaringer med denne måken. På grunn av forfølgende terner måtte den ”nødlande” midt i området der ternekolonien hadde vært på Storeholmen.
- 26.7 Svartbak plukket en av de siste terneungene på Flataskjer, Salvøy og fløy til lands med ungen i nebbet for å fortære den. Folk rundt havna forteller om flere slike tilfeller.
- 28.7 Flygedyktig svartbakunge i fjæra ved Hydro (NV) fikk opplæring av foreldrene sine i å angripe sildemåkeunge og fortære den.

Voksen svartbak (til høyre) lærer ungen sin å drepe og ete en stor sildemåkeunge som akkurat har måttet gi opp kampen for livet. Mange måkeunger ble ofte for sultne svartbaker i Hydro-kolonien i sommer. 28.7.12.

Ukjent predator

- 7.6 Alle eggene borte i tjeldereir ved Karmøy Winch, Bygnes. Eggene fraktet bort hele.
- 26.6 Sjøområdet Østrem-Vorråvgen er et katastrofeområde i år. Ingen sjøfugler får fred. Både på holmene og på land blir f. eks. både tjeld og fiskemåke fratatt egg og unger.
- 16.7 Årets største koloni på Storeholmen har kollapset i løpet av ei uke trolig under stort predatorpress. Arter påvist på jakt i kolonien: hubro, vandrefalk, gråmåke og svartbak. På Litleholmen like innenfor er alt som normalt, med masse terneunger og andre.

Ternekoloniene

Gjennom sesongen

Ankomst

De første ternene i Norge i 2012 ble observert ved Larvik 11.4 hvor 1 rødnebbterne og 3 makrellterner ble sett (artsobservasjoner.no). Per 17.4 var det gjort 15 observasjoner av makrellterne og 3 av rødnebbterne i landet. Med unntak av ei makrellterne ved Mandal, ble alle funnene gjort på kysten av Vestfold og Telemark. Ankomstmønsteret ser ut til å være svært likt fra år til år.

Flokk med rødnebbterner har akkurat ankommet Husøy-området. Selv om de siste sesongene har gitt resultatløs hekking, gikk de i gang igjen også i år. Uten å få en eneste unge på vingene. 20.5.12.

Karmøys (og Rogalands) første *makrellterne* ble i følge Artsobservasjoner oppdaget på Flatskjer, Salvøy 23.4 (T. O. Vedøy). Det var i samme området førstefunnet også ble gjort i 2011, og på samme dato! Den neste ble sett i Vikevågen 25.4 (F. Steinkjellå). Tre makrellterner fisket ved Salvøy 28.4 (AKV). 3.5 ble de første sett i Karmsundet: To makrellterner på matleit i Søylebott, og ei makrellterne var på matleit i Bøvatnet. Ingen terner ennå å se ved Høvring fram til 5.5 (Å. Jørgensen). To på matleit Åkrasanden 5.5 (AKV). Fire makrellterner i Kvalavåg (KSK) og ei på stake i Vorråvågen 7.5 (AKV). Mange makrellterner ankom i dag 8.5 med sørlig vind: 3 i kurtiseflukt over Bygnes (Søraskjeret), 8 i flokk høyt oppe over Salvøy, 3 ved kolonien på Østhus, 6 på holmen nord i Tjøsvollvatnet og 2 på Litleholmen, Åkra. 9.5: 7 makrellterner Kvalavåg, 2 på Bygnes.

Karmøys første *rødnebbterne* ble i følge Artsobservasjoner sett under trekkteiling på Sandhåland 1.5. Første observasjon av rødnebbterne ved hekkeplass: 1 på Litleholmen, Liknessanden 8.5. Første til Kvalavåg 9.5 (KSK). 10.5 var det 8 rødnebbterner og 2 makrellterner i kolonien Indreholmane, Bygnes. 13.5 rastet en flokk på 30 rødnebbterner og 2 makrellterner i fjæra på Litleholmen, Liknessanden. Samme sted 15.5: Ca. 60 rødnebbterner. På Flataskjer, Salvøy var flokken samtidig på ca. 30 rødnebbterner og 2 makrellterner. Ingen terner Bygnes. Per 21.5 er ennå ingen kolonier permanent bebodde og det er totalt lite terner rundt om, særlig skralt med makrellterner.

De varme høytrykksdagene 22.-23.5 satte fart i ternene, og de inntok de siste årenes kjente hekkekolonier i stort antall. Kurtise, paring og reirgroping kom i gang for begge artene. De første makrellternene så ut til å ligge på egg 23.5 (Tjøsvollvatnet og Sund). Rundt 29.5 var de fleste koloniene fastsatt for sesongen, og flertallet av ternene på plass. Kun noen få makrellterner kom tidligere i gang med eggleggingen enn rødnebbterna, det store flertallet startet samtidig, slik at det i hovedsak ikke ble noen forskjell i start for egglegging hos de to artene.

Hekketid

Den åtte dager vedvarende nordvestvinden i månedsskiftet mai/juni fikk mange terner til å forlate koloniene, bare fra 3. til 4. juni ble antallet rødnebbterner halvert på Flataskjer, Salvøy.

5.6: De fleste har oppgitt hekkingen også på f. eks. Indreholmane, Bygnes. Fra land kunne det i dag bare ses 5 rugende makrellterner og ca. 10 rødnebbterner. Et reir med to egg av makrellterne var forlatt.

Makrellternepar på hekkeskjæret i Labbavikjå like etter at egg og unger var blitt sporløst borte. Alle ternene forlot kolonien etter få dager, og ingen forsøkte seg på omlegging.

Mens alle de undresøkte makrellternekoloniene per 8.6, er små (under 20 par), har rødnebbternene dannet to store kolonier med over 100 par på Storeholmen, Liknessanden og på Flataskjer, Salvøy, i tillegg til mindre kolonier.

Det var ingen rødnebbterner å se øst for Karmsundet 7.6, alle tidligere års hekkeplasser stod tomme. Makrellterner hekket det kun i Labbavikjå og på Vindholmskjer. 10.6: Ternene som ble borte fra kolonier på vestsida av Karmøy returnerer igjen og koloniene vokser.

14.6: De første problemene med predatorer i koloniene melder seg. Søraskjeret, Bygnes, har mistet sine 3 rugende terner og kolonien på Indreholmane er kraftig redusert. Hubro har besøkt Indreholmane, og fersk mårsnitt ble funnet inne på land i dag. Søraskjeret kan være besøkt av mink, heller ikke tjeldene i området her har fått være i fred i år. En nyetablert makrellternekoloni har kommet i gang ved Flataskjer, Salvøy like etter at koloniene på Kvalavåg, Sund og Bygnes har blitt forlatt pga. hubro og/eller andre predatorer.

Kjernetida da de fleste ungene vokste opp, ble kort og hektisk. Unger som fikk fred, fikk etter alt å dømme mye mat og vokste fort. Rundt 20. juli var det meste gjort og hekketida over.

Borttrekk

Det ble et konsentrert og kjapt borttrekk fra koloniene i 2012, og det foregikk så tidlig som i perioden 10.-25.7. Fram til ca. 10.7 var alt normalt i de fleste koloniene med masse unger og egg, men i løpet av de neste to ukene forsvant nesten alle ternene fra våre farvann. Dette hadde etter alt å dømme sammenheng med tallrike angrep fra sultne stormåker, vandrefalk og hubro. Ternene fikk ikke fred. Unntakene var Veste og Tjøsvollvatnet hvor predatorene ikke opererte i særlig grad. Knapphet på føde kan også ha medvirket til den raske avreisen fra Karmøy og Nord-Rogaland for øvrig. Et konkret eksempel på at unger klarte seg til tross for mye rovfugl og tidlig borttrekk i 2012, er en makrellterneunge ringmerket i Lauvikjå, Salvøy, 5.7. Den ble kontrollert av ringmerkere på Seal Sands, Cleveland, England allerede 28.7.

26.7 var det kun 3 par rødnebbterner med hver sin unge igjen på Salvøy og 7 par makrellterner med unger. På Litleholmen, Liknessanden, var det bare ett par rødnebbterne, i Tjøsvollvatnet ble det sett 7 adulte makrellterner sittende i vannkanten, men det var ca. 20 voksne og flere ungfugler på holmen 25.7. Dermed var hekkesesongen over for de aller fleste ternene,

kun ca. 5 par makrellterner med omlagte kull er fortsatt til stede på hekkeplassen på Salvøy. De har ennå unger som ikke er flygedyktige. Siste observasjon her ble gjort 6.8.

To voksne makrellterner og to ungfugler var på matleit i Vorråvågen 8.8. Så tidlig som 9.8 var alle terner borte fra samtlige kolonier og hekkeplasser i Karmøy. 16.8 ble det på strekningen Kvalavåg-Ferkingstadøyane-Salvøy kun registrert to terner, begge ungfugler. 4 terner ble sett i Røyksund 17.8 (B. Aasebø). Samme dag: Ei rødnebbterne fisket i Kvalavåg havn og ei makrellterne innerst i Sårevågen. Fire adulte makrellterner satt på en flåte i Nordalsbotn 18.8, mens en ungfugl (trolig rødnebbterne) drev næringsøk i Vorråvågen ved Hydro.

Neste terneobservasjon ble ei voksen makrellterne som hvilte på ei flytebrygge i Kopervik 2.9. Ei ung makrellterne og 8 voksne hvilte på Stavasanden og fisket i nærheten i en halv times tid 9.9. Slike flokker består nok av terner som er underveis fra hekkeplasser bortenfor våre kyster. 12.9 hvilte 8 adulte makrellterner på ei flytebrygge i Nordalsbotn, og 1 voksen med unge rastet og fisket i Buvika, Visnes samme dag. 2 voksne fisket i Eidsbotn 14.9.

Den siste observasjonen av makrellterne i Rogaland i 2012 ble en flokk på 7 voksne i Hafrsfjord, Sola 18.9. Siste rødnebbterne ble en ungfugl i Klepp 28.9. De siste ternene i landet ble sett i Sør-Trøndelag: ei makrellterne ved Steinkjer 16.10 og ei ung rødnebbterne i Orkdal så seint som 1.11 (artsobservasjoner.no).

Klar for avreise. Ringmerket ung makrellterne fremst og litt av flokken den tilhørte av både voksne og ungfugler raster i bakgrunnen. Kolonien her på Veste var den mest vellykka for makrellterna i år. 18.7.12.

Kolonidagbok

Kvalavåg havn

- 7.5 4 makrellterner ankom hekkeplassen.
- 23.5 Ca. 30 terner på plass, omtrent halvparten av hver art.
- 26.5 Ca. 50 terner på holmen, omtrent halvparten av hver art. Rugende tjeld og rødstilk.
- 4.6 For noen dager siden forlot alle rødnebbterne kolonien, i dag var også samtlige makrellterner borte. Også tjelden og rødstilken er skremt vekk eller frarøvet egg/unger. Dette minner om det som har skjedd her de siste årene: hubro på besøk. Det spesielle i år er at det skjer så tidlig i sesongen – og at tapet nesten totalt.
- 5.6 2 rugende rødnebbterner og et par under etablering. Rødstilken hørt, men tjeldeparet og alle makrellterne er borte.
- 10.6 Ca. 4 par makrellterne, 10 par rødnebbterne. Fortsatt flere under etablering.
- 17.6 Kolonien er under hubroangrep – og antall rugende terner er nå under 10 totalt.
- 20.6 Bare to rugende terner igjen. Resten er plyndret av hubroen.
- 15.7 Noen la på ny og har utrolig nok fått fred så langt. Status nå er 3 par rødnebbterne og et par makrellterne. Dessuten ett par rødnebbterne på den ytre holmen.
- 20.7 Ternene matet ungene hele dagen til tross for vedvarende NV-kuling (KSK).
- 27.7 Siste rødnebbterneungen på vingene og blir matet på hvileskjæret (KSK).
- 6.8 Den ene av de tre rødnebbterneungene er ennå på den ytre holmen sammen med en av foreldrene og de er Karmøys eneste gjenværende rødnebbterner! Ungen er et resultat av omlegging og flytting fra den indre til den ytre holmen i havna – et eksempel på at solitære par kan lykkes bedre enn par i kolonier.

Sund

- 22.5 6 makrellterner på plass.
- 23.5 19 makrellterner til stede (1 ser ut til å ruge).
- 26.5 Ca. 45 makrellterner på holmen.
- 29.5 18 terner sett på holmen fra land, 3-4 av disse ruget.
- 3.6 13 sett fra land.
- 5.6 12 sett fra land, halvparten ruget.
- 11.6 26 makrellterner på holmen (sett fra land).
- 17.6 Opptelling (AKV/KSK). Det lave gjennomsnittet på kullstørrelsen betyr enten at mange holder på å legge, eller at egg er tatt fra reir.

Kullstørrelse	1 egg	2 egg	3 egg	4 egg	Totalt
Antall reir	5	6	8		19
Antall egg	5	12	18		35

Fordeling av egg/reir i kolonien på Sund 17.6.2012. Bare makrellterner. Totalt 19 reir med til sammen 35 egg, gjennomsnittlig kullstørrelse: 1,84. Tre av reirene/gropene med egg syntes forlatt, og er ikke inkludert i tabellen. Ei terne var rovfugtatt.

- 19.6 Kolonien virket livløs, men landgang 20.6 viste to rugende terner. Hubro hadde vært på ferde som på Kvalavåg og tatt både terner og egg.
- 15.7 Helt mislykka sesong her. Ingen unger vokste opp. Alle ternene borte. Kolonien flyttet trolig til Salvøy der 15 par fortsatt ruger på egg!

Salvøy, Flataskjer

- 23.4 Den første makrellterna på plass.
8.5 Flokk på 8 terner i lufta over Salvøy.
23.5 120+ rødnebbterner, 3 par makrellterner. Et par fiskemåke i kolonien.
26.5 Ca. 200 rødnebbterner! Kun 2 makrellterner. I følge K. Ovesen var natt til 24.5 første gang ternene var til stede hele døgnet (også om natta). En toårig rødnebbterne.
4.6 Mens det i går fortsatt var ca. 200 rødnebbterner, var antallet 4.6 halvert. Grunnen kan være langvarig nordavind og dermed matmangel.
8.6 100+ par, 1 2k rødnebbterne. Maks. 10 par makrellterne (sett fra land).
10.6 Hele 4 toårige rødnebbterner på hvileskjæret.
12.6 Opptelling foretatt av T. O. Vedø:

Kullstørrelse	1 egg	2 egg	3 egg	4 egg	Totalt
Antall reir	40	89	10	1	140
Antall egg	40	178	30	4	252

Fordeling av egg/reir i kolonien på Flataskjer 12.6.2012. Ca. 5 par makrellterne, resten rødnebbterne. Totalt 140 reir med til sammen 252 egg, gjennomsnittlig kullstørrelse: 1,80. Fire av reirene/gropene med 1 egg syntes forlatt, men er likevel inkludert i tabellen.

- 17.6 Passerte kolonien i båt; alt syntes vel (KSK/AKV).
20.6 Alt vel, en delkoloni har etablert seg på en liten holme nord for Flataskjer (KSK). I følge K. Ovesen var den første ungen klekt på Flataskjer i dag. Observatøren kunne også fortelle om et fælt rabalder på skjæret ei natt for kort tid siden. Trolig var hubroen på besøk også her.
26.6 Alt vel sett fra land. Heftig mating med sildeyngel. Makrellterne-kolonien på nordsida av vågen er også intakt, men fiskemåkene på Porsholmen er det få igjen av. To par lykkes imidlertid blant ternene på Flataskjer.
16.7 Et mylder med rødnebbterneunger, men kun ett par makrellterne med unger.
18.7 Ca. 60 juv. sittende åpent rundt i kolonien, på skjær eller i fjæra. Flere juv. enn ad. i kolonien midt på dagen (etter vandrefalkangrep der ei ad. terne ble tatt i lufta).
21.7 Ennå ca. 50 unger i kolonien, men mange fløy med foreldre ute på åpen sjø (trakk nordover, (KSK).
24.7 Totalt gikk ca. 40 terner på vingene med unge og voksne når falkealarmen gikk, inkludert makrellternene. De to seineste parene av makrellterne har små dununger, ingen terner ruger lenger. Ennå en del rødnebbterneunger som skjuler seg i graset på Flataskjer. Foreldre kommer bare kjapt inn og mater og stikker til havs igjen. Makrellternene kommer med mat fra Vedavågen-området.
26.7 Kun 3 par rødnebbterner med hver sin unge til stede i dag. På makrellterne-holmen er det 6-7 par med unger, de minste ungene er ennå i rein dundrakt, mens de største så vidt har tatt sine første flygeturer. Hele kolonien er et resultat av omlegging (etter tidlig ødelagte kull på Kvalavåg og Sund).
27.7 Ennå 2-3 unger oppe i graset i Flataskjer-kolonien. Foreldrene er bare innom for å mate en gang i blant og ingen er til stede som forsvarere av kolonien lenger. 3 makrellterneunger ble merket på holmen i nord hvor det nå er totalt ca. 10 unger. Rester av en ikke-fersk unge på holmen (KSK).
28.7 På formiddagen fløy en rødnebbterneunge omkring med foreldre og en annen ble matet i graset på holmen. Etter falkeangrep – som mislyktes – ble verken voksne eller unger sett igjen i løpet av en times observasjon. 6 makrellterner satt på vaktposter på

stolper og tak – og mating ble ikke sett i løpet av en time på formiddagen og en time på ettermiddagen. Ternene er i konstant alarmberedskap overfor stormåker og vandrefalk.

29.7 Fortsatt 2 store unger som skjuler seg i graset på Flataskjer. Ca. 10 makrellterne-unger i kolonien og 7 ad. tilstede i dag. Alle fortsatt i alarmberedskap mot falk og stormåker.

1.8 4 store unger og 2 så vidt flygedyktige sett fra land. 6 voksne makrellterner til stede som hadde mer enn nok med å holde svarbaker på avstand. Ingen rødnebbterner.

4.8 Kun to terner til stede hvor av en matet unge, pluss to nesten flygedyktige unger sett.

6.8 5 ad. makrellterner i eller nær kolonien, 2 unger fløy og 3 nesten flygedyktige ennå på holmen (sett fra kaien i sør). Ved neste sjekk 9.8 var det ingen terner å se.

Makrellterner som ikke fikk fred for hubroen på to tradisjonelle hekkeplasser i nærheten, etablerte seg på en helt ny holme i år, i havna på Salvøy. Noen unger kom på vingene, men de siste, som denne dunungen ble til mat for en av de alltid tilstedeværende svarbakene. 23.7.12.

Midt på terneskjæret i Lauvikjø, hekker det alltid et tjeldepar. Så lenge tjelden ligger i ro på reiret, får den være i fred og kan nyte godt av ternenes forsvar av kolonien.

Salvøy, Lauvikjå

- 25.5 Ca. 45 makrellterner og 2 rødnebbterner. Mulig et par med egg. Rugende tjeld. To makrellterner med ring avlest (se Ringmerking).
- 7.6 10-15 hekkepar (sett fra båt, KSK).
- 8.6 10 makrellterner og 1 rødnebbterne ruget. Tjeldeparet med 3 små unger. Tre av makrellternene var merket av oss lokalt (hvorav to i par!).

Terneskjæret i Lauvikjå, 8.6.12.

- 12.6 Opptelling foretatt av T. O. Vedø:

Kullstørrelse	1 egg	2 egg	3 egg	4 egg	Totalt
Antall reir	3	7	7		17
Antall egg	3	14	21		38

Fordeling av egg/reir i kolonien i Lauvikjå 12.6.2012. Minst ett av kullene var rødnebbterne. Totalt 17 reir med til sammen 38 egg, gjennomsnittlig kullstørrelse: 2,23. Ett av reira med 1 egg syntes forlatt, men er inkludert i tabellen.

- 26.6 Alt vel sett fra land, to litt store unger sett. En av tjeldeungene merket. På land.
- 18.7 3 unger igjen på skjæret, andre flyr omkring med foreldre i sjøområdene utenfor.

Østhus, Terneskjæret

- 8.5 3 makrellterner til stede.
- 23.5 5 makrellterner med tilhold.
- 26.5 Ca. 50 terner på skjæret, omkring halvparten av hver art.
- 4.6 Kun 1 terne sett på skjæret, ruget (sett fra kommunekaien i sør).
- 7.6 10-15 hekkepar (sett fra båt, KSK).
- 10.6 Ca. 60 terner lettet, flertallet rødnebbterne, men også mange makrellterne. Få hadde lagt egg, kolonien under etablering. Noen av eggene var lagt før 9-døgnskulingen og var forlatt, men nå var nyetablering på gang.
- 17.6 Opptelling. Ingen tegn til predasjon i kolonien.

Kullstørrelse	1 egg	2 egg	3 egg	4 egg	Totalt
Antall reir	16	20	6		42
Antall egg	16	40	18		74

Fordeling av egg/reir i kolonien på Terneskjæret, Østhus 17.6.2012. Blandingskoloni. Totalt 42 reir med til sammen 74 egg, gjennomsnittlig kullstørrelse: 1,76. To-tre reir inneholdt egg som var forlatt (trolig kull fra tidliglegging som ble oppgitt).

- 16.7 Kolonien tom og skjæret forlatt. Noen få unger kan ha berget seg bort: de som var på vingene like før kollapsen. Rester etter egg ødelagt på en måte som tyder på at de er spist av fugler, vingefjær av voksen makrellterne. Kolonien trolig forlatt som et resultat av sterkt predatortrykk (vandrefalk/hubro) og med måker som ”medhjelpere” til å tømme kolonien mens ternene var borte av frykt for nye rovfuglangrep.

Tjøsvollvatnet

- 8.5 6 makrellterner til stede.
26.5 12 sett på holmen fra vest.
4.6 5 sett på holmen fra land.
11.6 Ca. 10 ruger (sett fra land) sammen med ca. 15 hettemåker.
15.6 Opptelling på holmen (AKV):

Kullstørrelse	1 egg	2 egg	3 egg	4 egg	Totalt
Antall reir		4	8		12
Antall egg		8	24		32

Fordeling av egg/reir i kolonien i Tjøsvollsvatnet 15.6.2012. Alle makrellterne. Totalt 12 reir med til sammen 32 egg, gjennomsnittlig kullstørrelse: 2,67. Ett egg lå forlatt.

- 15.6 Det var bare rot med hettemåkene på holmen, i motsetning til ternene. Egg lå spredt omkring sammen med døde dununger. Flere egg i reir hadde døde unger som var omkommet under klekking. Ingen levende unger. Uforståelig hva som har skjedd. Kanskje måkene tuller det til for seg selv når det er tørketid og matknapphet? Eller predator er på ferde, men da skulle vel også ternene vært berørt? Totalt opptalt 7 hettemåke reir med egg og antatt rugende fugl.
- 26.6 Alt vel sett fra land, også hettemåker ruger ennå.
- 27.6 11 unger av makrellterne merket pluss 8 reir hadde egg. 2 små døde pull. Det betyr 13-15 hekkepar, altså en liten oppgang fra tellingen 15.6. Ingen tegn til predasjon på holmen. Hettemåkene klarer seg dårlig også i år. Mye rot med forlatte reir/egg, bare ca. 5 reir hadde rugende fugl og kun en liten, levende unge ble funnet.
- 15.7 Flygestore terneunger sett fra land, men hettemåkene borte uten å ha produsert unger.
- 17.7 5 terneunger flakset på holmen eller fløy litt omkring. Sett fra land. Trolig flere i skjul. Underlig at ternene har klart seg, mens hettemåkene som var like tallrike mislyktes.
- 19.7 Fortsatt 20+ voksne terner og mye aktivitet i og ved kolonien.
- 24.7 7 juv. satt i vannkanten på holmen mot sør og ca. 20 ad. fortsatt til stede.
- 26.7 7 adulte satt i vannkanten, ingen unger sett. De har trolig reist med foreldrene sine.
- 27.7 3 adulte terner satt i vannkanten.
- 30.7 2 ungfugler satt i vannkanten, ingen voksne sett.
- 2.8 Ingen terner å se.

Et mysterium vi vil forsøke å løse i 2013 er hvorfor egg til hettemåkene blir forlatt eller spredt omkring ved reirene, eller ungene dør som nyklekte år etter år på holmen i Tjøsvollvatnet, mens makrellternene på samme holmen årlig får unger på vingene. Bildet til venstre: To unger som døde i eggene under klekking og en død unge ved reirkanten, Tjøsvollvatnet 15.6.12. Til høyre: Ingen lignende problemer ved Bøvatnet, 14.6.12. Her vokste det opp mange unger også i 2012.

Storeholmen og Sjøholmen (Litle Sandholmen/Litleholmen)

- 8.5 2 makrellterner (1 med v. fot ring) og 1 rødnebbterne i fjæra på Litleholmen.
- 13.5 30 rødnebbterner og 2 makrellterner i fjæra.
- 15.5 Ca. 60 rødnebbterner rastet på Litleholmen.
- 26.5 De etablerer seg nå på Storeholmen: ca. 200 rødnebbterner på plass, kun 2 makrellterner sett. 1 toårig rødnebbterne.
- 8.6 Det myldrer av rødnebbterner på Storeholmen, men minst 10 par rødnebbterner er også på plass på Litleholmen, sammen med hettemåker og fiskemåker. Dessuten 3 splitterner der i dag – med matingsritual mellom to. Den ene hadde metallring på høyre fot. De fisket tobis.
- 10.6 150+ par rødnebbterner på Storeholmen og 20+ par på Litleholmen. Minst 2 par hettemåke på den store, minst 4 på den indre som også har ca. 10 par fiskemåke og linerle med unger.
- 17.6 Opptelling på Storeholmen og Litleholmen (AKV, KSK).

Utsikt fra Sjursand mot Sjøholmen eller Litle Sandholmen (nærmest) og Storeholmen (delvis skjult bakenfor). Til sammen huset holmene den største samlingen av rødnebbterner vi har sett til nå i prosjektet. 21.7.12.

Kullstørrelse	1 egg	2 egg	3 egg	4 egg	Totalt
Antall reir	48	176	14	1	239
Antall egg	48	352	42	4	446

Fordeling av egg/reir på Storeholmen, Liknessanden 17.6.2012. Totalt 239 reir med til sammen 446 egg, gjennomsnittlig kullstørrelse: 1,87. Sju reir hadde egg som var forlatt eller ødelagte, disse er ikke med i tabellen.

Kullstørrelse	1 egg	2 egg	3 egg	4 egg	Totalt
Antall reir	3	18	1		22
Antall egg	3	36	3		42

Fordeling av egg/reir Litleholmen, Liknessanden 17.6.2012. Totalt 22 reir med til sammen 42 egg, gjennomsnittlig kullstørrelse: 1,90. To reir hadde egg som var forlatt eller ødelagte, disse er ikke med i tabellen.

- 17.6 Det ble notert kun ett par makrellterne i begge koloniene, men antallet kan være noe høyere. Ellers: 5 hettemåkereir med 1 eller 2 egg på Storeholmen, svartbak (1 par med unger) og et gråmakereir med 3 egg, 1 rugende ærfugl. Rødstilk til stede. På Litleholmen hettemåke med unger og stokkand med egg. Ca. 10 par fiskemåke, de fleste med dununger. Ei rødnebbterne var nylig hodekappet av hubro. Kroppen fraktet vekk.
- 25.6 Alt vel sett fra land. Antall hettemåker øker på begge holmene. 1 splitterne tilbake.
- 18.7 Fortsatt alt ok på Litleholmen med totalt ca. 50 synlige ungfugler (trolig er noen av disse rømlinger fra Storeholmen der hele kolonien kollapset).

21.7 20+ unger på Litleholmen, noen ennå oppi i graset. En var nylig ribbet. Noen fløy omkring ute på bukta. Alle hettemåkene har forlatt kolonien og området, dununger og seine kull var forlatt eller tatt, men minst 10 unger kom på vingene. Enda flere fiskemåker flyr omkring, disse har ikke dratt bort ennå. Ei linerle mater unger på holmen.

Ung fiskemåke. Kolonien på Litleholmen var en av de mest produktive også i år. 23.7.12.

24.7 Litleholmen: 9 unge rødnebbterner kunne ses i fjæra fra land og et 20-talls voksne. Ei markerte unge oppe på holmen. 7 juv. fiskemåker pluss en del ad. rastet på holmen.

26.7 På Litleholmen var det kun ett par rødnebbterner igjen, jaget måker. Kun 3 juvenile fiskemåker på holmen ellers.

27.7 Alle ternene borte, med unntak av ei makrellterne som fisket langs strendene.

Kjær holme har mange navn: Litleholmen, Litle Sandholmen og Sjøholmen. En idyllisk beliggende holme ved Liknessanden hvor fuglelivet har tatt seg kraftig opp etter at minken har blitt fjernet i området. Utenom de to terneartene hekket det her i 2012 både, ærfugl, stokkand (reirfoto), fiskemåke, hettemåke, linerle og skjærpiplerke. Steinvendere ble sett midt i beste hekketid og de to siste årene har splitterner (bildet nederst til venstre) holdt til ved holmen – kanskje det blir ny hekkefugl for Karmøy med tida. Nederst til høyre: Rastende rødnebbterneflokk i fjæra på holmen.

Sandholmane

- 26.5 4 rødnebbterner lettet fra gammel hekkeplass på søre holmen, i alt 17 individer i lufta.
10.6 Ingen terner, men gravand med 6 små unger og storspove varslet. Flokk 10 grågjess.

Jegningen

- 26.5 Ingen terner.
10.6 Reservatet tomt for fugl.
17.6 Både rødnebbterner og makrellterner i ferd med å etablere koloni. 10+ terner i alt.
1.8 Ingen terner å se.

Bygnes, Indreholmane

- 10.5 8 rødnebbterner og 2 makrellterner på hekkeplassen.
22.5 Ca. 15 rødnebbterner og 2 makrellterner på og ved hekkeplassen. Ellers hekkende tjeld, knoppsvane og trolig rødstilk (1 matleit).
23.5 Ca. 20 rødnebbterner og 8 makrellterner i kolonien. En rugende ærfugl.
27.5 50+ rødnebbterner på hekkeplassen, 2 par makrellterner. Ingen ruging ennå.
29.5 21 makrellterner talt fra land hvorav 10 tilsynelatende rugende. I alt ca. 80 rødnebbterner, paring på gang.
5.6 Fra land: Tilsynelatende 5 rugende makrellterner og ca. 10 rødnebbterner. Reir er nok oppgitt og hekking avbrutt for mange pga. det langvarige, kalde nordavindsværet.
6.6 Optelling. Utenom ternene ruget en tjeld på 2 egg og knoppsvane lå på reir.

Kullstørrelse	1 egg	2 egg	3 egg	4 egg	Totalt
Antall reir	2	21	6		29
Antall egg	2	42	18		62

Fordeling av egg/reir i kolonien 6.6.2012. Minst 6 reir var makrellterne, de øvrige rødnebbterne. 3 kull av makrellterne var forlatt/ødelagt i det området hvor hubro hadde drept makrellterne på reir. Disse er ikke reknet med i tabellen. Totalt 29 reir med til sammen 62 egg, gjennomsnittlig kullstørrelse: 2,14.

- 14.6 Antall rugende terner er redusert i forhold til 6.6. Slik ser det i alle fall ut fra land. Ca. 5 makrellterner og maks 15 rugende rødnebbterner. Tjelden og knoppsvana ruger fortsatt. Hubro er trolig ofte på besøk, og fersk mårskitt ble funnet inne på land.
21.6 3 intakte reir igjen av makrellterne. Resten av reira hadde forlatte, knuste eller oppspiste egg. Ca. 12 reir av rødnebbterne på den indre holmen, nær knoppsvana. Tjelden hadde et ok egg og et ødelagt i reiret, men paret varslet.
26.6 Alle makrellternene borte, bare 2-3 par rødnebbterner igjen på den indre holmen nær den rugende knoppsvana. Hubro – og/eller mink/mår ødelegger kolonien.

Bygnes, Søraskjeret

- 20.5 12 rødnebbterner på plass, et par makrellterne. Ellers en rugende tjeld på neset og 1 rugende fiskemåke på Søreholmen, men tjeldeparet her synes ikke å ha reir. Strandsnipa som har hekket her de siste årene er ennå ikke registrert.
22.5 Ca. 20 rødnebbterner lettet fra skjæret, 2 makrellterner satt på Søreholmen.
27.5 13 rødnebbterner hvorav to på neset.
29.5 Kun 1 makrellterne på skjæret og 4 på Søreholmen. Ingen rødnebbterner. Tjelden ruger fortsatt på neset og fiskemåken på holmen.
7.6 1 rugende makrellterne og 2 rugende rødnebbterner.
14.6 De rugende ternene er borte, kun 1 makrellterne satt på skjæret.

Håvik, Hydro S

- 20.5 Ca. 20 rødnebbterner på hekkeplassen.
22.5 12 rødnebbterner på skjæret.
23.5 17 rødnebbterner og 2 makrellterner i kolonien.
27.5 Hekkeplassen oppgitt av ternene, kan hende pga. predasjonsfare. Det er ingen fiskemåker heller som har lagt egg i nærheten, og halvøya huser bare to par.

Håvik, Hydro N

- 20.5 2 rødnebbterner ved hekkeplassen. Ellers: 8 hettemåker (1 rugende) og 1 rugende gråmåke. I nærheten: 50+ grågjess, 2 siland, 2 par brunnakke, 1 par ærfugl, 1 varslende sandlo, 1 par rødstilk og tjeld, 1 ung storskarv.
22.5 4 rødnebbterner på hekkeplassen.
27.5 Kolonietablering: 60+ rødnebbterner på fyllingen.
5.6 Sett fra Myrvang var det fortsatt en god del terner og hettemåker rugende på fyllingen.
7.6 Maks. 20 av reirene hadde rugende fugl, de andre kullene var forlatt (kalde egg). Disse ble trolig oppgitt på slutten av den langvarige perioden med nordvestvind. Ellers til sammen 10 reir med egg av hettemåke på samme fyllingen (1x2 egg, 2x2 egg, 6x3 egg). I tillegg ca. 5 par rugende i grasbakken i vest. Ellers en rugende tjeld og 1 rødstilk sett.

Kullstørrelse	1 egg	2 egg	3 egg	4 egg	Totalt
Antall reir	8	17	1		26
Antall egg	8	34	3		45

Fordeling av egg/reir i kolonien nord for hydrohallene, 7.6.2012. Totalt 26 reir med til sammen 45 egg, gjennomsnittlig kullstørrelse: 1,73. Muligens var ett par makrellterne.

- 21.6 Ny opptelling av rødnebbternene: 7x1 egg, 13x2 egg pluss 5 unger ute av reir, totalt 22-25 kull. Ett egg var fuglepredatert helt øst i kolonien. 8 unger merket. Det var 23 reir med egg hos hettemåkene (2x1 egg, 8x2 egg, 13x3 egg) pluss 3 unger (små).
27.6 15 unger merket pluss 2 av 8 unger kontrollert fra 21.6. 15 reir med egg. Et par makrellterne i lufta, ellers trolig alle rødnebbterne. Dette skulle gi 27-30 par, noe som ligger nær resultatet av opptellingen fra 7.6. Det var ca. 20 intakte reir med hettemåke.

Husøy-området (Sørbøneset, Tednholmen og Skratteskjer)

- 8.5 1 par rødnebbterne på neset og ellers: brunnakke 1 par, vipe 1 par, tjeld 2 par.
20.5 50+ rødnebbterner og 4 makrellterner på hvileskjæret. Ellers på og ved Sørbøneset: 2 vipper sang, 3 silender, 1 rugende tjeld, 2 par fiskemåke, 1 overflygende vandrefalk.
27.5 Kun ca. 10 rødnebbterner på hvileskjæret, ingen på neset eller i reservatet.
7.6 Opptelling på Skratteskjer. Bare makrellterner til stede.

Kullstørrelse	1 egg	2 egg	3 egg	4 egg	Totalt
Antall reir	1	3	6		10
Antall egg	1	6	18		25

Fordeling av egg/reir i kolonien på Skratteskjer 7.6.2012. Bare makrellterner. Totalt 10 reir med til sammen 25 egg, gjennomsnittlig kullstørrelse: 2,50.

- 7.6 Fra reservatet, Tednholmen lettet 16 rødnebbterner. Tilsvarende antall på Sørbøneset.
18.6 Sørbøneset: 5 reir med egg funnet, men det var kanskje det dobbelte totalt spredt ut i grasenga. 4x2 egg, 1x3 egg, alle rødnebbterne.

Skudeneshavn, Guleholmen

26.5 20+ rødnebbterner på holmen.

22.6 Opptelling (AKV):

Kullstørrelse	1 egg	2 egg	3 egg	4 egg	Totalt
Antall reir	5	4	9	*	18
Antall egg	5	8	27		40

Fordeling av egg/reir i kolonien 21.6.2012. Bare to par med sikkerhet rødnebbterne, resten makrellterner. Totalt 18 reir med til sammen 40 egg, gjennomsnittlig kullstørrelse: 2,22.

** Et reir med rugende makrellterne inneholdt 5 egg og er ikke med i tabellen og skyldes trolig to fugler som har lagt egg i samme grop. Dessuten var det ca. 10 egg som enten forlatte i reir, knuste eller spredt omkring, som følge av hubrobesøk på holmen (fjærfunn).*

26.6 Fra land ser alt fortsatt ok ut. Svartbak har to store unger på toppen av holmen.

16.7 Ennå ca. 30 makrellterner til stede med ca. 10 unger på vingene. 5 store merket, ingen fra tidligere merking sett (trukket bort?), to fortsatt rugende. Minst ett par rødnebbterne – så ut til å ha to unger på vingene. Et ribb av ungfugl midt i kolonien. Svartbakparet plagsomt nærgående.

21.7 5 ungfugler fløy omkring ved holmen med ad. Ingen satt på holmen (sett fra land).

Guleholmen ved Skudeneshavn var eneste ternekolonien ved sørspissen av Karmøy i år. Fjellet i bakgrunnen er tilholdssted for krykkjekolonien, 22.6.12. Til tross for besøk av både hubro og svartbak på matjakt, klarte ternene å få flere unger på vingene på Guleholmen. Majoriteten var makrellterner. 16.7.12.

Mye rot i kolonien til makrellternene på Guleholmen. Reiret med 5 egg tilhører neppe en og samme hunn, men to. Plast-sjøppel på holmen er tatt i bruk som reirplass. 22.6.12.

Syre, Holmskjer

- 28.7 Et makrellternepar har hekket her i år også og hadde i dag to unger på vingene. De fløy omkring på vågen med foreldrene (OKB).
2.8 Familien fortsatt på skjæret.

Høvring N, holmen i havna

- 6.6 Ingen terner. En rugende fiskemåke og tjeld.
18.7 Ingen terner, en adult fiskemåke på holmen. Ingen tjelder.

Høvring S, Vindholmskjer

- 6.6 Ett par makrellterne med tilhold. Jaget svartbaker.
18.7 Ingen på skjæret, men omlegging på holme i vest: reir med 2 egg! Eneste hekking i hele sjøområdet øst for Karmsundet.

Austdjupholmane

- 6.6 Ingen terner. Tre rugende svartbak (sett fra sjøen).

Fløsunholmane

- 6.6 Ingen terner. Hekkende tjeld og svartbaker.

Gismarvik, Labbavikjå

- 6.6 Opptelling. Utenom ternene var det et tjeldepar med minst 1 unge, et knoppsvanereir som ungene hadde forlatt og en rugende fiskemåke. Ca. 30 makrellterner var til stede i kolonien ved ankomst (lettet fra holmen). Ternene var lite sky.

Kullstørrelse	1 egg	2 egg	3 egg	4 egg	Totalt
Antall reir	1	2	7	1	11
Antall egg	1	4	21	4	30

Fordeling av egg/reir i kolonien 6.6.2012. Totalt 11 reir med til sammen 30 egg, gjennomsnittlig kullstørrelse: 2,73. Rein makrellternekoloni.

- 15.6 Kolonien har vokst siden forrige telling. Det var i dag totalt 45 egg på holmen (tilsvarende ca. 17 reir). Tjelden hadde 2 unger. Opptelling: Å. Jørgensen.
18.7 Kolonien tom og ingen tegn til at unger hadde vokst opp. Ei knoppsvane var ribbet på holmen. Ei makrellterne fløy forbi ute i vika.

Urter

- 7.6 4 rødnebbterner til stede, men ingen tegn til hekking (ennå).

Føynå

- 24.7 To hekkelokaliteter ble registrert i bruk i denne øygruppa i år, begge lengst i sør. Ved Sørøynå hekka to par rødnebbterner som fikk en unge hver på vingene. Dette er første registrering av vellykka ternehekking på Føynå siden prosjektet startet. Den andre hekkelokalitetet fantes like nord for Sandholmane (Skifteskjer). Her hekket 6-7 par rødnebbterner, men av ukjente årsaker resulterte det ikke i at unger vokste opp (KSK).

Osnes

17.6 Opptelling (ØSL):

Kullstørrelse	1 egg	2 egg	3 egg	4 egg	Totalt
Antall reir	7	8	1		16
Antall egg	7	16	3		26

Fordeling av egg/reir i kolonien 17.6.2012. Totalt 16 reir med til sammen 26 egg, gjennomsnittlig kullstørrelse: 1,62.

Dale

17.6 Opptelling på "Bolten" (ØSL):

Kullstørrelse	1 egg	2 egg	3 egg	4 egg	Totalt
Antall reir	7	7	4		18
Antall egg	7	14	7		28

Fordeling av egg/reir i kolonien 17.6.2012. Totalt 18 reir med til sammen 28 egg, gjennomsnittlig kullstørrelse: 1,56. Blandingskoloni, lav kullstørrelse pga ikke-fullagte kull ennå.

22.6 Opptelling på holme nær land, nær krabbemottaket (KSK):

Kullstørrelse	1 egg	2 egg	3 egg	4 egg	Totalt
Antall reir	10	12	2		24
Antall egg	10	24	6		40

Fordeling av egg/reir i kolonien 22.6.2012. Totalt 24 reir med til sammen 40 egg, gjennomsnittlig kullstørrelse: 1,67. Trolig rein rødnebbternekoloni. Dessuten to reir på holme nord for denne ikke medregnet i tabellen.

22.6 På holme sørvest av "Bolten" var det en liten ternekoloni på 3x1 egg, 6x2 egg og 1x3 egg, til sammen 10 reir med et gjennomsnitt på 1,8 egg/reir.

13.7 Hovedkolonien "Bolten": 10 makrellterner og 11 rødnebbterner merket (AKV). 2 unger var på vingene, 6 reir med egg som ble ruget på. Totalt ca. 40 terner i lufta over holmen. Beiteholmen sørvest for "Bolten": 3 makrellterner og 3 rødnebbterner merket, hele 25+ reir av rødnebbterne med egg, 2 unger fløy (rødnebbterne?). Lyngholmen nær land: 4 store rødnebbterneunger merket, pluss 3 døde unger. Ca. 10 intakte reir med egg. Pannekakå: 2 rødnebbterneunger merket, pluss en fløy, pluss 2 reir med egg.

22.7 Totalt sett 4 ad. rødnebbterner og 2 ad. makrellterner og 2 flygende unger i området mellom de tre hekkstedene. "Krabbholmen" synes å være tilholdsstedet for rødnebbternene, men makrellternene fløy omkring ved den ytterste holmen hvor ellers alt av rødnebbterner som hadde egg/dununger der sist, nå var borte.

24.7 2 juv. ble matet på lyngholmen nærmest land, 1 på beiteholmen i vest (KSK). Det var alt av terner observert i området!

Grønningsjøen

17.6 Opptelling (ØSL):

Kullstørrelse	1 egg	2 egg	3 egg	4 egg	Totalt
Antall reir	1	5	5		11
Antall egg	1	10	15		26

Fordeling av egg/reir i kolonien 17.6.2012. Totalt 11 reir med til sammen 26 egg, gjennomsnittlig kullstørrelse: 2,36. Flertallet (alle?) makrellterne.

- 13.7 3 halv voksne rødnebbterneunger merket og 2 flygestore makrellterner på hovedlokaliteten. Sør for denne: 3 reir med 2 egg pluss 1 unge som fløy. Nord for hovedholmen: 5 rødnebbterneunger og 3 makrellterneunger merket, hvorav den ene fløy etterpå. Et reir av hver art med egg. Ca. 40 terner i luften i området.
- 22.7 4 makrellterner til stede på hovedholmen. Tiggelyder fra unge hørt. Vandrefalk ble varslet av ternene og tjeldepar i sørvest. To dager senere var det ingen terner å se.

Visnes

- 13.6 6 rødnebbterner i luften over ytre holmen hvor to store unger ble merket. På indre holmen bare rot som tidligere år. 6 makrellterner varslet unger, men ingen ble funnet. 1 ad. makrellterne var ribbet på hubrovis, og 4-5 reir med egg var forlatt. I ett reir var alle eggene knuste.

En foreldrefugl (lengst unna) med unge i Buvikjø, Visnes såpass seint som 12.9. Flere makrellterner rastet og søkte mat her og i Haugavågen under urolige værforhold i tida for avreise.

Veste, Haugesund N

- 14.6 Mange terner og fiskemåker som vanlig på holmen (sett fra land), men det virket som en viss nedgang fra i fjor – i alle fall på antall terner (AKV).
- 22.6 Opptelling (KSK):

Kullstørrelse	1 egg	2 egg	3 egg	4 egg	Totalt
Antall reir	26	32	9		67
Antall egg	26	64	27		117

Fordeling av egg/reir i kolonien 22.6.2012. Totalt 67 reir med til sammen 117 egg, gjennomsnittlig kullstørrelse: 1,75. Blandingskoloni. I tillegg kommer 10 unger (tilsvarende ca. 6 reir).

- 13.7 7 makrellterneunger og 26 rødnebbterneunger merket (AKV), 21 reir med egg og 5 unger sett på vingene. Alt dette på sørspissen av holmen, ellers kun ca. 5 par ellers (nord) på holmen. Ellers kun 1 død unge (gammel dununge) og et gammelt ribb.

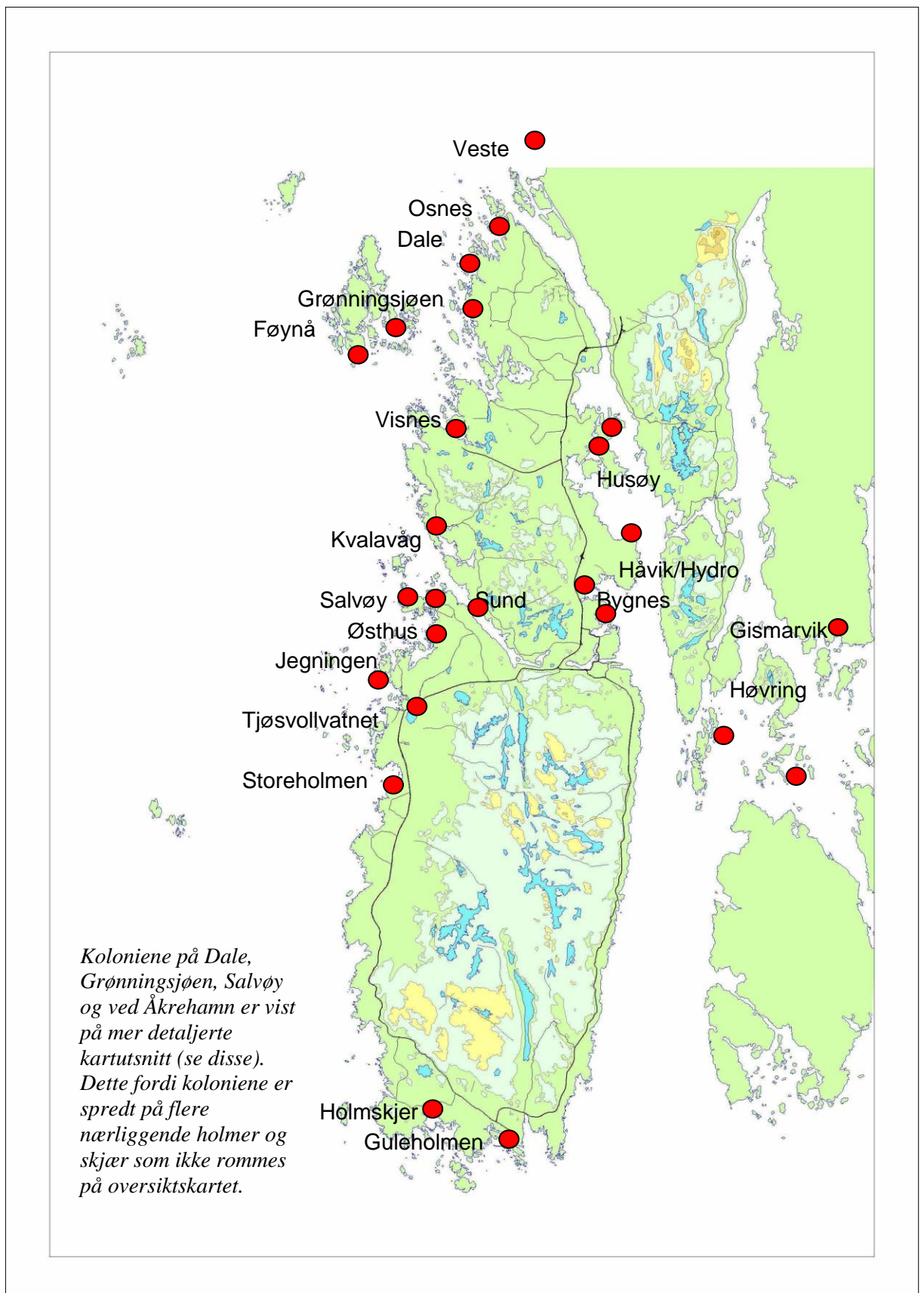

- 22.7 En av årets mest vellykka kolonier. Terner og måker har fått være i fred både for firbeinte og flygende predatorer. 30+ unge terner på vingene, også mange voksne og unger på holmen fortsatt, til og med små dununger. Tjelden varslet fortsatt unge(r), og et titalls voksne fiskemåker passet ennå unger på holmen, ellers mange på vingene.

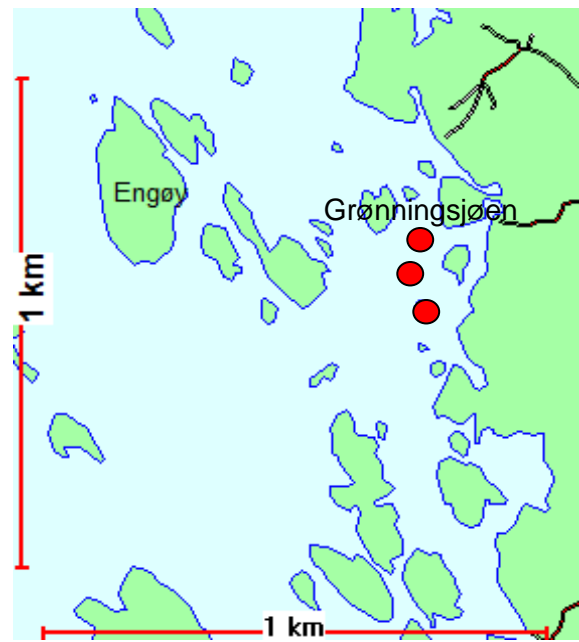
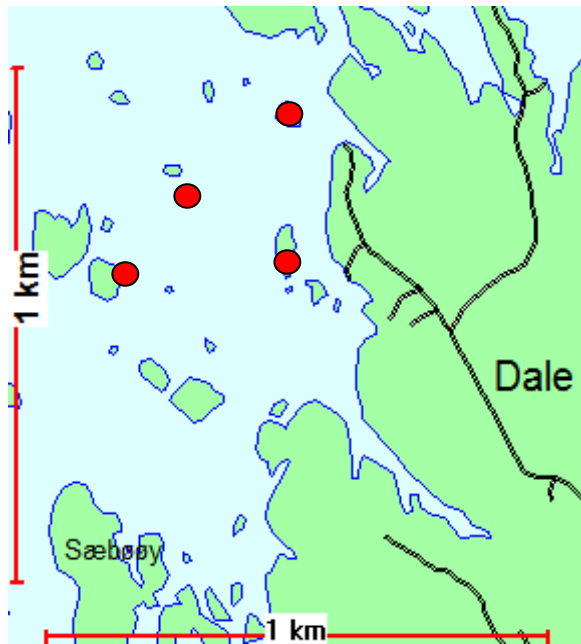
Veste-holmen nord for Haugesund, har vært en trygg og god hekkeplass for både terner og fiskemåker gjennom mange år. 14.6.12.

- 29.7 Fortsatt 50+ voksne terner tilstede i og nær kolonien, pluss mange ungfugler. Foreldre matet fortsatt ikke-flygedyktige rødnebbterneunger i kolonien. Et 20-talls voksne og unge fiskemåker var også fortsatt på holmen sammen med en varslende tjeld. Kun 2 av ca. 20 ungfugler av ternene var merket. Mating med sildeyngel eller liknende åte. Ei makrellterne med ring, viste seg å være merka som unge på Sund, Karmøy i 2008.

Kart over koloniene

Ternekoloniene på Dale og Grønningsjøen

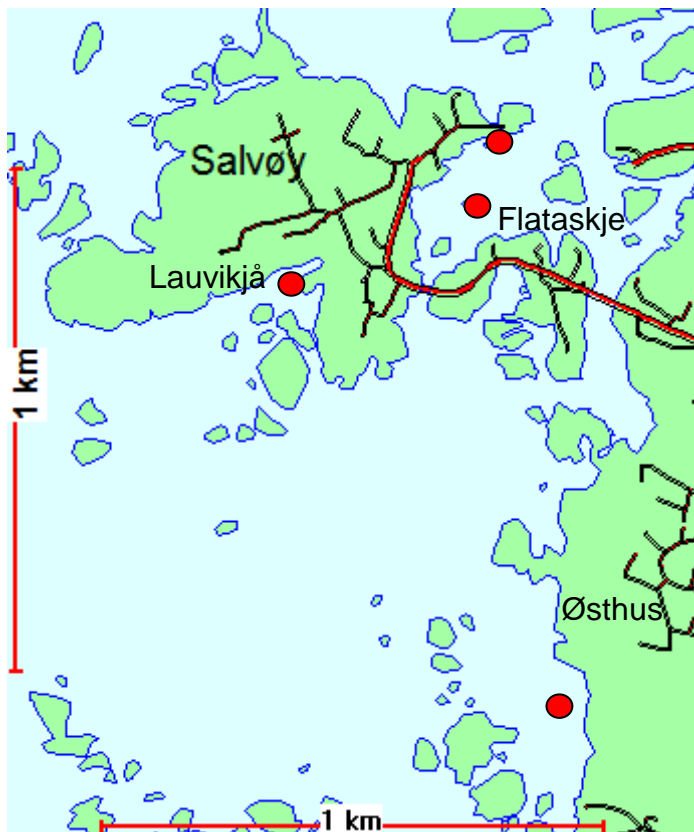

I 2012 tok ternene i bruk flere holmer og skjær enn vanlig som hekkeplasser i områdene Dale og Grønningsjøen. Selv om det ikke har hekket terner på enkelte av disse holmene på årevis, er det likevel de samme stedene som tas i bruk igjen når ternene returnerer – selv om det har gått mange år i mellomtida.

Ternene fortalte seg på fire hekkeplasser ved Åkrehamn i 2012. Flest hekket på Storeholmen og Litleholmen hvor flertallet var rødnebbterner. Som vanlig bestod kolonien i Tjøsvollvatnet av bare makrellterner. Koloniene er markert med røde plott.

(Både på kart og blant lokalbefolkningen benyttes ulike navn om holmene ved Liknessanden. Storeholmen omtales feilaktig på kart som Stareholmen, mens Litleholmen lokalt også kalles Sjøholmen eller Litle Sandholmen).

Ternekoloniene i Salvøy-området fordelte seg på fire kolonier i 2012. På skjæret i Lauvikjø var det som vanlig bare makrellterner, det samme var det i den nye kolonien på holme nord for Flataskjer. Hovedkolonien på Flataskjer bestod i hovedsak av rødnebbterner, mens kolonien på skjæret ved Østhus var en blandingskoloni.

Etter å ha gitt opp Jegningen som hekkested pga høyt predasjonstrykk, har ternene de to siste sesongene valgt å slå seg ned på de to største holmene ved Liknessanden. På Storeholmen med flest par, gikk det meste galt i 2012, men både rødnebbterner, hettemåker og fiskemåker fikk unger på vingene på Litleholmen – noen som kanskje skyldes større nærhet folk og ferdsel og dermed færre rovfugler som tør jakte der.

Oppsummerende hekkedata for 2012

Hekkeclass	Antall reir m/egg	Snitt antall egg/reir	Telle dato	Antall merka		Antall hekkepar		Antall unger på vingene	
	M + R	M + R		M	R	M	R	M	R
1. Osnes	16	1,62	17.6	0	0	8	8	0	0
2. Dale	67	-	17.6*	16	22	12-15	50-60	5-9	10-15
3. Grønningsjøen	11	2,36	17.6	5	9	8-10	12-14	1-5	1-5
4. Føynå	-	-	-	0	2	0	8-9	0	2
5. Visnes	-	-	-	0	2	3	3	0-2	2-4
6. Kvalavåg	14	-	10.6	0	3	4-5	10-12	0	3
7. Sund	19	1,84	17.6	0	0	19-22	0	0	0
8. Salvøy, Flataskjer	140	1,80	12.6	11	53	15-20	145-155	7-9	65-85
9. Salvøy, Lauvikjø	17	2,23	12.6	21	0	16	1	12-15	0
10. Østhus	42	1,76	17.6	19	5	15	25	2-5	2-5
11. Jegningen	-	-	-	0	0	1-2	1-5	0	0
12. Tjøsvollvatnet	12	2,67	15.6	11	0	13-15	0	12-15	0
13. Storeholmen	239	1,87	17.6	0	75	0-1	240-250	0	30-50
14. Litleholmen	22	1,90	17.6	0	22	1-2	20-25	3-5	25-30
15. Syrevågen	1	3,00	15.6	2	0	1	0	2	0
16. Skudeneshavn	18	2,22	21.6	5	0	15-17	3-4	10-15	2-4
17. Høvring S	1	2,00	18.7	0	0	1	0	0	0
18. Gismarvik	11	2,73	6.6	4	0	16-18	0	0	0
19. Bygnes S	-	-	-	0	0	2	2	0	0
20. Bygnes N	29	2,14	6.6	0	2	6-9	23-25	0	0
19. Hydro N	26	1,73	7.6	0	20	0-1	26	0	0
20. Husøy-området	10	2,50	7.6	8	0	10-12	5-8	0	0
21. Veste	67	1,75	22.6	7	30	20	50-55	20-25	45-65
Sum **				109	245	186-233	632-687	74-107	187-268

Reirantall, bestandsanslag og ungeproduksjon hos makrellterne (M) og rødnebbterne (R) i 2012.

* Det ble talt på tre ulike datoer i delkoloniene fordi de kom i gang til forskjellig tid: 17.6, 22.6 og 13.7.

** Årsaken til det løse anslaget for "Antall unger på vingene" hos rødnebbterne (187-268), kommer av at ungene med foreldre trakk bort fra de fleste hekkeplassene umiddelbart etter de ble flygedyktige. Samtidig var rovfuglpredasjonen rekordhøy akkurat i tiden da ungene kom seg på vingene. Hvor mange som egentlig berget seg på vingene og trakk bort og hvor mange som bare nesten klarte det og ble tatt, fører til et anslag med vide marginer.

Kommentarer til tabellen ovenfor:

Grønningsjøen: Antall hekkepar økte etter reirtellingen 17.6 da flertallet var makrellterne. Kolonien kollapset på kort tid pga. predatorer i tida da de første ungene tok til vingene. Tapet var relativt størst for rødnebbterna som nå var i flertall i koloniområdet.

Salvøy: De fleste makrellternene hekket i år for seg selv på en liten holme ca. 100 m nord for Flataskjer og kolonien ble etablert etter telledato 12.6. Summen på 15-20 par makrellterner gjelder begge lokalitetene: Flataskjer og holmen helt nær land nord i havnebassenget.

Storeholmen og Litleholmen: Hekking på Litleholmen er ikke ny av året, men vi har i år skilt den ut fra nabokoloni på Storeholmen.

Gismarvik: Kolonien i Labbavikjø økte med 5-8 par etter telledato.

Husøy-området: Reirtellingen gjelder bare for makrellternekolonien på Skratteskjer. I kolonien på land, på Sørbø, hekket det bare rødnebbterner. 5 reir med egg ble funnet i gressenga 18.6.

Til venstre: Hekkende makrellterner i en nyetablert koloni på Salvøy. Stedet ble valgt etter at hubro hadde jaget ternene fra reir og egg andre steder. 18.7.12. Til høyre: Som en følge av ekstra innsats mot mink og mår ved Skudeneshavn i 2011, fikk ternene fred til å fostre opp unger i 2012. Dette var eneste kolonien ved sørspissen av Karmøy i år. 16.7.12.

Bestandsendringer 2005-2012

Antall hekkepar makrellterne i prosjektområdet 2005-2012

Koloni/År	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Osnes						7	11	8
Dale			x	0	8-12	0	0	12
Grønningsjøen*				25-30	4-6	1-3	0	8
Føynå				0	4-8	0	0	0
Visnes				0	0-1	3-9	10-12	3
Kvalavåg	29	36	26	12	12-15	12-15	26-30	4-5
Sund			25	30-35	18-20	27-29	27	19-22
Salvøy, Flataskjer	10-15	12	10-14	20	12-15	20-30	10	15-20
Salvøy, Lauvikjå*							27	16
Østhus			0	0	0	1	32	15
Jegningen	18	20	8-15	1-3	15-20	1-5	1	1-2
Longaskjer N	0	0	55-60	0	0	0	0	0
Tjøsvollvatnet	4	35	20	3-4	8-10	20-22	18	13-15
Storeholmen*	0	0	0	0	0	0	2	1-3
Grødemsvatnet	10	1-5	5	0	6	0	0	0
Syrevågen	10	0	0	2	1-4	1-5	3-4	1
Skudeneshavn			14	10	12	0	16-18	15-17
Austdjupholmane				8-10	6-10	0	0	0
Høvring S				30-40	30	0	1	1
Høvring N	15	1-5	12	20	8-9	1	3-4	0
Flø Sundholmane						0	11-12	0
Gismarvik							30-35	16-18
Bygnes S	7	7	9	11	3	9	12-13	2
Bygnes N	27	39	31	35-36	35-40	25	5-8	6-9
Hydro S	0	0	0	1-2	1	1	0	0
Hydro N					7-9	0	0	0-1
Ramsvik*				0	3-4	30	0	0
Husøy-området	30	30	22	40	13-20	5-8	9	10-12
Storesundskjæra						15	0	0
Veste					x	10	43-53	20
Sum	160-165	181-189	237-253	248-275	206-255	207-239	287-327	186-233

Antall hekkepar av makrellterne 2005-2012.

* Lokaliteten Grønningsjøen er i tidligere rapporter omtalt som Sæbø og består av fire små holmer/skjær.

* Kolonien på skjæret i Lauvikjå på Salvøy er ikke ny. Tallene har tidligere blitt slått sammen med de fra Flataskjer under fellesbetegnelsen Salvøy.

* Storeholmen er her fellesbetegnelse på begge terneholmene ved Liknessanden: Storeholmen og Litleholmen.

* Lokaliteten Ramsvik (Ramsvikskjæret) er i tidligere årsrapporter benevnt som Dragøy.

0 betyr at lokaliteten ble undersøkt, men uten at hekkefunn ble gjort.

Åpne felt: Eventuelle kolonier på disse stedene ble ikke undersøkt/ikke funnet. Hekking kan ha forekommet.

x Etter hekketidens avslutning ble vi gjort oppmerksom på at det hadde vokst opp terneunger her, mest sannsynlig dreide dette seg om rødnebbterne.

Antall hekkepar rødnebbterne i prosjektområdet 2005-2012

Koloni/År	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Urter		9	100	12-15	0	0	0	0
Osnes						7	0	8
Dale			x	110-120	48-50	63-70	0	50-60
Grønningsjøen*					33-35	40	0	12-14
Føynå					60-65	0	0	8-9
Visnes					36-40	0	0	3
Kvalavåg	46	14	26	18	30-35	20-25	26-30	10-12
Salvøy, Flataskjer	0	1	3-6	35	35-40	80-100	66	145-155
Jegningen	112	180	32-45	30-35	160-180	90-120	9	1-5
Longaskjer N	0		5-10	0	0	0	0	0
Ryvingen	75-85	30-40	0	0	5-7	0	0	0
Sandholmen S	0	0	20	0	4-5	0	0	0
Årabrot, Åkra	30-35	20-25	12	1-3	0	0	0	0
Storeholmen				0	0	0	135-140	240-250
Litleholmen**				0	0	0	10	20-25
Hemnes				0	3-6	4	0	0
Grødemsvatnet	30	30-40	16	0	16	2-5	0	0
Syre	80	90	18	1	65-70	0	0	0
Skudeneshavn	0	0	9	20	28	0	2	3-4
Falnes, Krosshlm	90-100	0	2	1	0	0	0	0
Austdjupholmane				4-5	75-80	0	0	0
Høvring S				0	20	0	1	0
Høvring N	5		8	5	5-6	3	3	0
Bygnes S	0	1	3	2	5	4	3	2
Bygnes N	22	96	134	81	115-130	70-75	3	23-25
Hydro S	0			15-20	8-9	18-20	1	0
Hydro N					15-17	6	12	26
Ramsvik***					10-12	50	0	0
Husøyområdet	10	20	25	110	26-32	30	34	5-8
Storesundskjæra					0	5	0	0
Veste					x	25	63-70	50-55
Sum	500-524	491-516	413-434	445-471	802-888	517-589	362-378	632-687

Antall hekkepar av rødnebbterne 2005-2012.

* Lokaliteten Grønningsjøen er i tidligere rapporter omtalt som Sæbø og består av fire små holmer/skjær.

** Lokaliteten Litleholmen går under ulike lokale navn. Litle Sandholmen og Sjøholmen blir også brukt.

*** Lokaliteten Ramsvik (Ramsvikskjæret) er i tidligere årsrapporter benevnt som Dragøy.

0 betyr at lokaliteten ble undersøkt, men hekking ikke påvist.

Åpne felt: Eventuelle kolonier på disse stedene ble ikke undersøkt/ikke funnet. Hekking kan ha forekommet.

x Etter hekketidens avslutning ble vi gjort oppmerksom på at det hadde vokst opp terneunger her

Sum antall hekkepar 2005-2012

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
M	160-165 (163)	181-189 (185)	237-253 (243)	248-275 (262)	206-255 (231)	207-239 (223)	296-322 (309)
R	500-529 (515)	491-516 (504)	413-434 (424)	445-471 (458)	807-890 (849)	517-589 (553)	362-378 (370)

	2012
M	186-233 (210)
R	632-687 (660)

Antall hekkepar av makrellterne og rødnebbterne i prosjektområdet i 2005-2012. Tallene i parentes er snittet av maksimums- og minimumsanslag.

Sum ungeproduksjon 2005-2012

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
M	51-79 (65)	133-175 (154)	148-196 (172)	88-145 (117)	175-253 (215)	128-173 (150)	35-50 (43)
R	16-32 (24)	71-100 (86)	145-225(185)	38-69 (54)	302-424 (363)	64-99 (81)	5-11 (8)

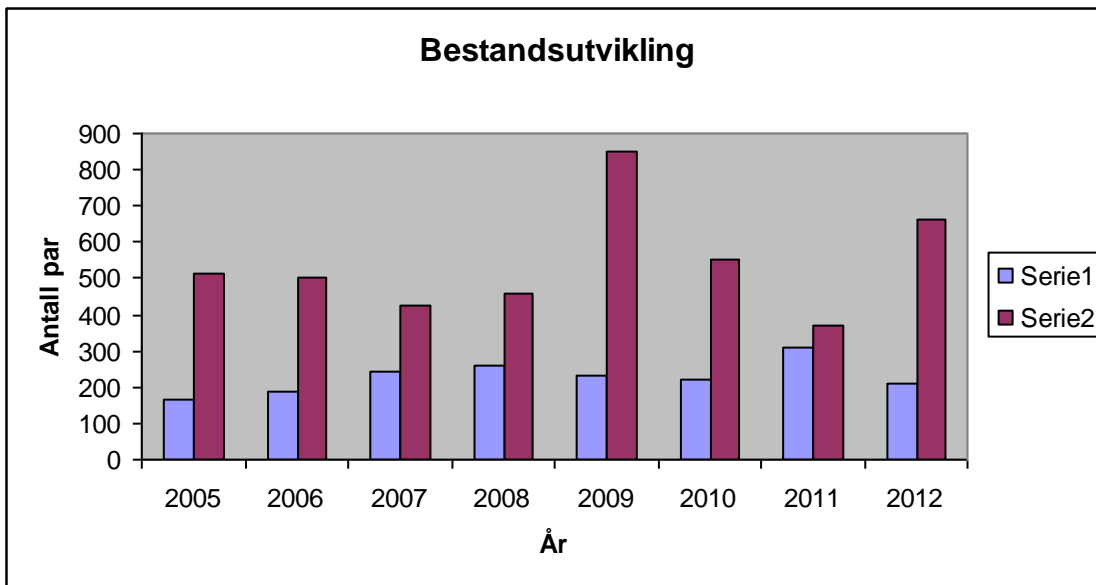
	2012
M	74-107 (91)
R	187-268 (228)

Ungeproduksjon (antall unger på vingene) hos makrellterne og rødnebbterne i prosjektområdet i 2005-2012.

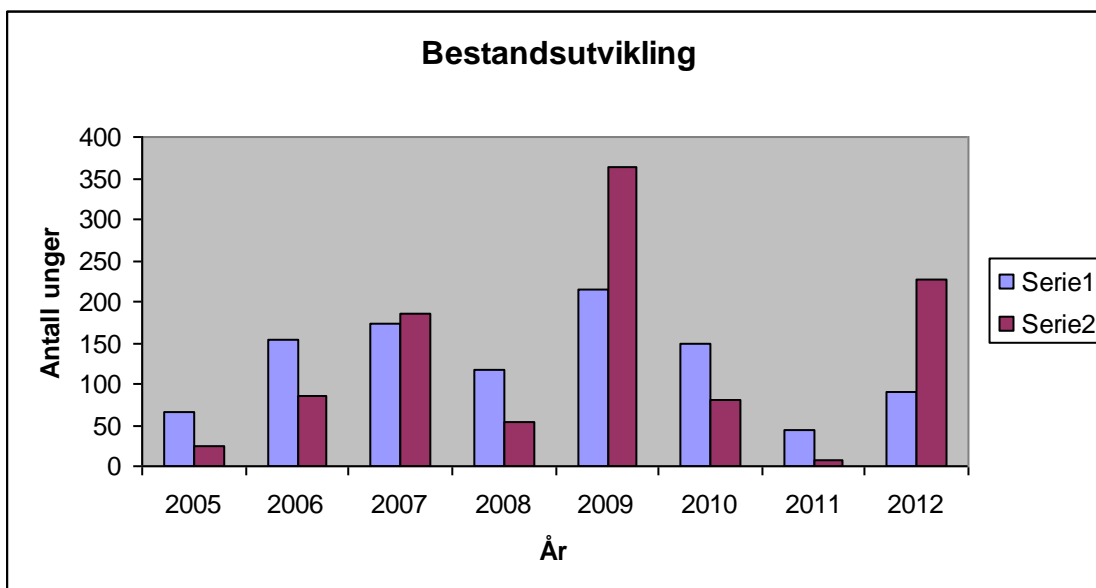
Kullstørrelser i noen utvalgte kolonier 2005-2012

Koloni/År	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Kvalavåg	2,28 (46/23.6)	2,06 (29/8.6)	1,64 (42/13.6)	2,16 (32/5.6)	2,01 (56/17.6)	-
Sund	-	2,80 (25/9.6)	-	2,67 (18/5.6)	2,26 (27/21.6)	1,84 (19/17.6)
Salvøy, Flataskjer	-	2,10 (55/8.6)	-	1,84 (101/16.6)	1,96 (76/17.6)	1,80 (140/12.6)
Jegningen/ Storeholmen	2,07 (40/17.6)	2,03 (27/14.6)	1,64 (124/14.6)	1,65 (65/16.6)	-	1,87 (239/17.6) *
Syre	1,72 (18/17.6)	-	1,32 (59/7.6)	-	-	-
Husøy	-	2,08 (113/21.6)	-	-	1,95 (43/16.6)	-
Bygnes N	2,30 (165/14.6)	2,06 (115/9.6)	1,83 (146/11.6)	1,86 (78/9.6)	-	-
Høvring N	-	-	2,12 (8/29.6)	-	-	-
Høvring S	-	-	2,14 (44/20.6)	-	-	-
Tjøsvollvatn	3,05 (20/10.6)	-	-	2,80 (20/8.6)	2,28 (18/16.6)	2,67 (12/15.6)

Gjennomsnittlige kullstørrelser (antall egg per reir) i noen utvalgte kolonier. Antall reir og telledato i parentes. *Resultatet for 2012 gjelder Storeholmen, de øvrige årene for Jegningen. I fullagte kolonier hvor det ikke har foregått predasjon ligger det typiske gjennomsnittlige eggantallet hos rødnebbterna på 1,6-1,8, mens det for makrellterna ligger ett egg høyre; 2,6-2,8 egg/reir.

Grafen viser antall hekkepar av makrellterne (blå søyler) og rødnebbterne (røde søyler) for årene 2005-12. Rødnebbterna fikk sin nest beste sesong i 2012 med hensyn til antall par som gikk til hekking. Makrellterna hadde derimot en magrere sommer med nedgang i antall hekkepar i forhold til året før.

Grafen viser antall terneunger som vokste opp og kom på vingene i perioden 2005-12. Blå søyler for makrellterne, røde for rødnebbterne. Makrellterna hadde i 2012 et bedre år enn i fjor, men fostret likevel opp færre unger enn rødnebbterna. I løpet av prosjektperioden har makrellterna produsert flest unger i 5 av de 8 årene.

Reservatene og andre viktige hekkeplasser

I 2012 ble det ikke foretatt grundige opptellinger av sjøfugl i Karmøy, utenom terner og krykkje. Alle viktige hekkeplasser ble heller ikke besøkt. I dette avsnittet tar vi likevel med de mest interessante observasjonene som ble gjort og noen inntrykk fra årets hekkesesong.

Urter

21.4: Kort besøk for å få et inntrykk av situasjonen i starten av hekkesesongen. Ravn med 5 egg, de første grågjessene med egg. 2 havhester sett, men ingen på land. 2 havørner med tilhold. 90-100 teist til sammen på sjøen (KSK).

25.5: Til sammen 106 teist opptalt på sjøen, 180 havhester talt fra båt (KSK).

7.6: Mer havhest enn sist, nå 200-250 fugler (opptelling fra båt). Alle forlot reirene da havørn ankom og de ble liggende på sjøen en halvtimes tid før de vendte tilbake. Noen forfulgte og jaget havørna (KSK). Andre predatorer sett: ravn og vandrefalk.

Ferkingstadøyane

2 av de 52 lundene som ble talt ved Ferkingstadøyane 26.5. Bestanden holder seg stabil. Lunder sett med mat for unger seinere i sesongen, tyder på at den lyktes også i år med hekkingen.

26.5: Opptalt fra båt: 81 havhest (mot 107 i fjor). Andre: lunde 52, teist 23, alke 10, lomvi 2, grågås 2, vandrefalk 1, havørn 2 (ad.), ravn 1 hekkepar, kråke 1 par, tjeld 2 par. Måker ikke talt. Ingen krykkjer å se. Mange havhester var allerede i gang med rugingen. (AKV, KSK).

Lomvi ved Ferkingstadøyane i beste hekketid. Mon tro om det hekker et par og to her ute sammen med lundene? Lomvi er utpekt som Årets fugl for 2013 pga. den dramatiske nedgangen i den norske bestanden de senere årene. 26.5.12. En av få havhester som nådde flygeklar alder i 2012. Om disse siste kom seg på vingene eller ble rovfugltatt i siste liten, vet vi ikke. 16.8.12.

19.7: Runde rundt Båsen-Kjerringøy med båt og kort landgang for sjekk av havhestreir. Småflokker og enkeltindivider av teist og lunde på til sammen henholdsvis ca. 25 og 15 fugler. To lunder sett med mat for unge. Voksen vandrefalk med tilhold i havhestskråningene på Båsen og Kjerringøy. Ca. 12 reir med dununger av havhest på østsida av Båsen, men mange reirgropor var tomme. Tilsvarende antall sett på Rauneskjær. Det var ikke spesielt mange toppskarver i flokkene på svabergene, men ennå reir med dununger. Bra med sildemåker (svartbak og gråmåker) på Rauneskjær. Et par tjeld på skjær, ingen ungfugler sett.

16.8: Landgang og telling av havhestunger på de to viktigste hekkeplassene: På Båsen var det kun 2 unger igjen på østsida, 4 på vest (her var det flest som klarte seg også i fjor). På Rauneskjær var det 5 unger. I tillegg ble 2 unger sett på østsida av Eggøy (ikke landgang). Mange av ungene var nesten helt ferdige med dundrakten og var klare for å ta til vingene. Kun en voksen havhest ble sett. En unge var nylig dratt ut av reirgropa og en haug med fjær lå igjen like ved. Rovfugl (havørn eller vandrefalk) hadde fraktet den bort. Vandrefalken satt og speidet fra toppen av Kjerringøy. Med maks. flaks resten av hekketida kommer det 20 unger på vingene på Ferkingstadøyane i 2012. Ellers ble det ikke sett en eneste alkefugl, men det var ennå uventa mye sildemåke på Rauneskjær – likevel få ungfugler å se. Ellers ca. 10 strandsniper, 1 tjeld, 2 ravner og en gråhegre. Noen svartbaker varslet fortsatt unger i koloniene. Lite toppskarv og kun en håndfull årsunger å se på sjøen og svabergene.

Ryvingen

26.5: 12 reir med rugende ærfugl, 1 par vipe, 2 reir med grågås (12 individer), 2 par fiskemåke. En død svartbak midt i kolonien med Stavanger Museum ring 348671 var merket som unge samme sted i 1987! Ellers har det vært en tydelig nedgang i antall måker i løpet av de siste årene. Ei myrsnipe hørt (AKV, KSK).

Sandholmane

26.5: Landgang på søre holmen, ellers observert fra båt. På søre holmen: 1 småspove skremt opp, 1 par rødstilk, 4 rødnebbterner på gammel hekkeplass, men i alt 17 i området, økning i antall hekkende måker, særlig fiskemåke. Storspove varslet på nordre holmen

Jarstein

21.4: Kort besøk for å få et inntrykk av situasjonen i starten av hekkesesongen. Ravneparet var på plass, de første toppskarvene hadde egg. Ingen havhester ble sett, 1 hubro med tilhold. 7 teister. Knappt ti krykkjer i området og bare ett par satt i kolonien i sør hvor de hekket i fjor. Tilsynelatende normalt antall måker for øvrig. Ærfuglkolonien og nordre del av reservatet ble ikke besøkt. 20.5: 20 par krykkjer på reir i sørvest og 3 i nord, kun ett reir ennå med egg (OKB).

Øverst: Hubro letter fra ravnereir-hylla på Jarstein. 21.4.12. Nederst: Kamp på liv og død mellom gråmåke og ravn. Legg merke til ravnøkloa som tvinger gråmåken til å holde kjeft. Hvem som hadde vunnet til sist om ikke fotografen hadde skilt krigerne er uvisst. Nederst to årsunger av toppskarv klar til å dra ut i den vide, våte verden, 25.8.12. Foto: Oskar K. Bjørnstad.

Følgende antall fugler ble ringmerket på Jarstein i 2012: Toppskarv 21, gråmåke 12, svartbak 10, sildemåke 6, havhest 8 og ravn 2. Flertallet ble merket som unger med unntak av havhest hvor 5 var voksne. 4 av disse fikk påsatt lysloggere, de kommer i tillegg til 8 i 2011.

Nærmest i bildet ses en av årets ringmerkte toppskarver på Jarstein, klar til å dra ut i den store, våte verden. Mange års merking i Karmøy har vist stor variasjon i spredningen etter hekketida. Mange drar nordover Vestlandet utover høsten, andre forblir nær koloniene, mens noen få drar sørover, helt til Oslofjorden. Foto: Oskar K. Bjørnstad.

Artsgjennomgang og bestandsvurderinger

I dette avsnittet tar vi med observasjoner gjort av Mink- og sjøfuglprosjektet vår og sommer 2012. Utvalget som er tatt med er hekkefugler og potensielle hekkefugler som er spesielt knyttet til det marine miljøet og/eller som hekker i skjærgården. Vi forsøker å vurdere bestandsstørrelser og hvilken vei bestandene har gått i løpet av prosjektperioden. Hvilke trusler står fuglene med negativ utvikling overfor, og hva kan gjøres for å snu tendensen? Artsgjennomgangen nedenfor er ordnet alfabetisk.

Gravandmor på Sandhåland med an ungene sine, 26.6.12. Til tross for årlig ungeproduksjon i Karmøy, øker ikke bestanden som er på under 10 par.

Fiskemåke

26.3: Ca. 50 individer er nå på plass i eller ved Hydro-kolonien. De første sitter parvis på reirplassene. 35+ på Litleholmen, Liknessanden.

5.4: Mange flokker i størrelse 100-200 rundt om på enger på meitemarkjakt. 45+ satt på Litleholmen. Medio var mai det 40+ i kolonien på Porsholmen, Salvøy. 20.5: 63+ individer i hekkeområdet på Kolstø industrifelt ved sjøen, ellers minst 10 rugende sør for dette – i beitelandskapet og ca. 10 på industrifeltet Smith på Husøy. 27.5: fiskemåkene kommer liksom ikke i gang i kolonien på Hydro-halvøya og det er bare 2 par som holder til her. De blir trolig stadig forstyrret av rovfugler. De som hekker nærmere hallene, er mange og har kommet i gang som normalt. Antall hekkende fiskemåker i Karmøy har skrumpet inn sakte, men sikkert i løpet av lang tid. Status og hekkebestand er usikker og en grundig opptelling bør foretas kommende hekkesesong.

Gravand

Ankomst 2012: Første observasjon: 1 hann i Tarevika 1.3. En hann på plass ved Sørbø, Velde, 4.3 og både hann og hunn i Tarevika. 3 individer rastet på Stavsanden. 1.4: 2 Velde, 1 Litleholmen, Liknessanden. Et par på Storeholmen, Liknessanden 17.4. Et par med reirplassøkende adferd, Haga 6.5. Hannen er nå alene på Stavsanden 7.5 (hunnen ruger). 1 par satt på Litleholmen 15.5 (mislykka hekking?). Det finnes for tida ca 10 årlige territorier med gravand i kommunen. I 3 av disse ble det påvist unger i 2012. Bestanden stabil på et lavt nivå. Arten er sårbar. Trolig er fortsatt minkjakt det beste vi kan gjøre for gravanda.

Grågås

Ankomst 2010: Den første på sikker hekkeplass ved Fiskåvatnet 29.2. Fram til 11.3 maks 5 på samme sted. 25.3 ble den første plogflokken sett på vei nord over Blikshavn. Samme dag i en gåseflokke ved Kolstøvågen var ei merket med mørk blå ring og hvit skrift: B i ringens lengderetning og F1 på tvers av ringen (AKV). Gåsa var merket som årsunge på Smøla 8.7.11. Flokken fortsatt til stede 2.4. Grågjessene sitter nå parvis mange steder. ”Smølaflokken” er fortsatt på Myrvang 18.4. Ennå 27.5 er det en flokk på ca. 50 gjess ved Kolstøvågen, inkludert to ungekull på 3 og 6! Veksten i hekkebestanden som har foregått de siste tiårene synes å ha stoppet opp. Estimert antall hekkende par i kommunen er 150. Bestanden klarer seg foreløpig bra, men utviklingen må følges nøye de kommende årene. Jakt på mink, mår og rev må fortsette om vi skal beholde dagens bestandsnivå.

Gråhegre

Alle de største og mest veletablerte koloniene i Karmøy fra 1970- og 80-tallet har gått i oppløsning. Dette skyldes trolig en kombinasjon av tre faktorer: menneskelig forstyrrelse, nedhogging av skog og predasjon fra havørn. Hekkeklassene som har eksistert i prosjektperioden har bestått av 1-20 par. Det ble heller ikke i 2012 foretatt opptelling i kjente kolonier eller oppsporing av eventuelt nye. Vellykka hekking ble konstatert i to kolonier: Bøvågen og Eide (nær videregående skole). Total hekkebestand for kommunen er for tida anslått til ca 100 par. En langvarig vekst i hekkebestanden er stoppet opp, og den videre utviklingen må derfor følges nøye. De fleste hekkeklassene ligger i treklynger i eller nær tettbebyggelse, antakelig en tilpasning til den nye virkeligheten med hekkende havørn.

Gråmåke

18.3: Koloniene har stått nesten tomme siste uka fordi alle er ute på silde-eventyr i Karmsundet eller vest for øya. Hydrokolonien aldeles tom for måker fortsatt 22.-23.3. Noe aktivitet i Hydro-kolonien på formiddagene, men helt tomt utpå dagen. Fortsatt liten aktivitet i Hydro-kolonien og lite måker over alt – også i havnene. Per 8.4 er mange gråmåker tilbake på heldagsbasis i Hydro-kolonien. 23.4 hadde eggleggingen så vidt begynt i her, noen få med fullagte kull. Det foreligger ikke ferske tall på antall hekkepar i kommunen, men noen store endringer er ikke notert i løpet av prosjektperioden (2005-12).

Hettemåke

12.3: Ennå ingen økning i forhold til vinterbestand. 17.3: 3 på koloniholmen og 5 på vatnet i Tjøsvollsvatnet (alle ennå i delvis vinterdrakt). De første ankom Bøvatnet 21.3 med 15 individer. Økning i Tjøsvollsvatnet: 16 på vatnet, 12 på holmen 22.3. Bøvatnet 24.3: 39 på vatnet ei stund midt på dagen (KBS). 5 på Litleholmen, Liknessanden. Den store ankomstdagen i Bøvatnet 4:4: Ca. 160 på vatnet i ettermiddag, men ennå likevel ikke daglig i Bøvatnet – og heller ikke i de andre koloniene. 11.4: kolonisering av myra ved Bøvatnet, 100+ på plass. I dag var også 2 sothøner til stede og ei sivhøne skal være sett. 26.4: Ca. 50 i Tjøsvollsvatnet på og ved hekkeplassen. Ennå ikke fast til stede i Bøvatnet. 28.4: 5 individer på myrene vest i Heiavatnet, etablering av koloni? 8.5: 1 par rugende på Litleholmen, ca. 50 individer i kolonien i Tjøsvollsvatnet, mange ruger nå. Opptelling: 475 individer synlige i Bøvatnet! Med de som er skjult i vegetasjonen (særlig i nord) er nok 500+ et rimelig anslag. 3 ruger og 1 bygger reir på Litleholmen.

Til tross for rapporter om sterk nedgang mange steder i landet de siste årene, holder hettemåken stand i Karmøy. Koloniene er ustabile pga. predatorer, og måkene må ofte flytte til nye hekkeplasser. Hettemåkene synes å være lite robuste til å takle perioder med tørt vær i kombinasjon med vedvarende pålandsvind i hekketida. Det skyldes trolig at de da sliter med å få tak i nok meitemark/småkryp på åker og eng og heller ikke klarer å finne tilstrekkelig med næringsemner i sjøen. Koloniene finnes for tida i flere helt ulike miljøer, alt fra artstypiske habitater i sump og myr (som Bøvatnet) til industriområder (Hydro-området NV) og på holmer i skjærgården (ved Åkrehamn). Totalt hekket det i 2012 rundt 400 par i Karmøy, en fin oppgang fra i fjor. Arten er sårbar i Karmøy fordi de optimale hekkeplassene er svært begrensa. Jakt på firbeinte predatorer er nødvendig for å beholde en levedyktig bestand framover. Det må jobbes for å restaurere sump- og næringsrik myr, unngå at slik våtmark grov igjen, dreneres eller fylles ut med masser.

Krykkje

Reirene i krykkjefjellet i Skudeneshavn er utilgjengelige, men bilder zoomet inn fra toppen av berget avslører at krykkjene hadde egg. 16.6.12. Foto: A. Mjølhus.

Ennå ingen aktivitet på gamle hekkeplasser i Skudeneshavn 10.3, men en flokk på ca. 15 har hatt tilhold i havnebassenget en ukes tid. Krykkjene inntok koloni-fjellet ved ferjekaien 14.3 da 43 individer var på plass (OKB). 17.3: 64 individer opptalt i fjellet hvorav to med fargering: K11 og K02. Dessuten ei krykkje med metallring 6105282. Den var merket som unge på Vikeholmen i 1996! Vandrefalk forsøkte angrep i krykkjefjellet i Skudeneshavn, mislyktes og fortsatte videre innover i havna. Alle krykkjene i området samlet seg i en flokk utenfor ferjekaien etterpå: totalt 103 individer! Mange ennå i vinterdrakt. Ca. 50 individer i fuglefjellet i Skudeneshavn 19.3. Kun et titalls krykkjer på Jarstein 21.4 og bare 2 satt i fjellet hvor hovedkolonien var i fjor (OKB). 8.5: 70 til stede i fuglefjellet, pluss de som til enhver tid er på vingene: heftig reirbygging nå. De første ser ut til å ruge. 20.5: 55 reir i fuglefjellet, 23 på Jarstein og totalt ca. 10 ellers i Havn.

26.6: Det ser ikke lovende ut i krykkjefjellet i Skudeneshavn. Ca. 10 reir er nå tomme og uten fugler, mange andre reir er tomme, men med krykkjer på plass. Det er ennå ikke mulig å se unger i kolonien, men ca. 20 krykker ser ut til å ruge. Selv om vi overvåket krykkjefjellet i Skudeneshavn helt fram til de siste parene gav opp og fløy sin vei i august, var det ikke mulig å si hva som var årsaken til den fullstendige hekkesvikten.

Sandlo

Første observasjon i 2012: 1 på Åkrasanden 25.2 (artsobservasjoner.no). 4.3: En på åker ved Tarevika hvor den hekket i fjor. Ellers få sett på trekk til nå. Første på hekkeplass, Vestheim, Bygnes 10.3. Reirgroping allerede 11.3! 1 par i åker, Nes, 19.4. Reir med 4 egg på Vestheim, Bygnes 24.4. 5.5: Ruger på åker Mjølhus.

Sandloen er en opportunist. På Karmøy har den få permanente hekkeplasser. Den slår seg ned der det åpner seg en mulighet til hekking, i Karmøy er det oftest på større åkrer eller restarealer på industrifelt. Antall årlige hekkepar ligger på 10-15. Trusler mot bestanden er katter, løshunder, mink og menneskelig ferdsel som trafikk (reir og unger som blir overkjørt) og åkerarbeid uten hensyntagen. Hekking på Vest-Karmøys sandstrender forekommer sporadisk, men vellykka hekking i denne naturtypen lykkes så godt som aldri grunnet stor menneskelig aktivitet, firbeinte predatorer og uvær (høy sjø).

Siland

Etter mange år uten at ungekull ble sett, ser det nå ut til å gå bedre for silanda. Likevel ble det i 2012 ikke registrert kull i Karmsundet. Men unger vokste opp ved Kvalavåg og i Melstokkevattnet. Et rekordstort kull på 24 dununger sammen med en hunn ble sett i Stikleivatnet.

Sildemåke

De første observasjonene i 2012 ble 2 på Langåker 7.3 og 1 på Husøy 10.3. Den første ved Hydrokolonien 14.3. Samme sted (terneskjæret) 17.3: 6 individer. Ennå ingen i selve koloniområdet. 21 individer på Terneskjæret, Hydro 21.3. Ennå ingen i kolonien 23.3. De første satt i kolonien 25.3 – 2 stk i nordvest og 7 på fabrikketak. Ca. 50 satt på terneskjæret 26.3.

4.4: Mange er nå på plass i kolonien, et 20-talls bare i NV mot veien. 100+ på terneskjæret ved kolonien i dag, det var kanskje de fleste som var i området. 3 ulike fargeringer lest i dag - som de første i år. Det kan tyde på at mange sildemåker nettopp har ankommet, bla. JK7J kontrollert i Marokko 8.2.12 og JU8C merket som unge i Mandal i 2003.

Antall kolonier med sildemåke i Karmøy har blitt langt færre siden 1980-årene.

Hekkebestanden er nå i hovedsak konsentrert om 1 koloni i Karmsundet (Hydro-området) og 5 utenfor Vest-Karmøy: Jarstein, Ferkingstadøyane, Urter, Ryvingen og Svorting. Det har ikke skjedd vesentlige endringer i koloniene i prosjektperioden, men antallet synes å være på vei ned på Jarstein og Ryvingen. Tallet på hekkepar er estimert til 1500. En grundig telling av samtlige kolonier i nærmeste framtid er ønskelig. Trusler mot bestanden kan være rovfugler og mink.

Jobben er gjort. Sildemåke hviler i blomstrende omgivelser etter fullført hekking på Hydro-området, Håvik. De to ungene i bakgrunnen øver på voksenlivet med å leke med tang og tare som de vekselvis behandler som mat og reirmaterialer! Til tross for stadige rovfuglbesøk klarte kolonien også i år å få flere hundre unger på vingene. Kolonien på Hydro er blant de største på Vestlandet. En ny optelling er ønskelig. 10.8.12

Storskarv (mellomskarv)

Den daglige flokken på 20-30 individer som hadde Kjellskjer i Vorråvågen som rasteplass hele vinteren, trakk bort rundt 1.4, kun 1 individ 8.4. Tidspunktet for når fuglene forlater vinterens matleit- og rasteplasser sammenfaller med ankomsten til

Storskarvkolonien på Rova i Bokn kommune produserte også i år mange unger, men kolonien har sluttet å vokse de siste årene. Skraver fra kolonien treffes på matleit i Karmøy året rundt. 6.6.12.

hekkeplassene. Kolonier finnes nå både nord og sør for Karmøy, men til tross for tilsynelatende gunstige hekkeplasser, er det ennå ingen tegn til hekkeaktivitet hos oss. Den mangeårige kolonien på Rova i Bokn kommune, viste i år tegn til stagnasjon eller svak tilbakegang. Det er ennå for tidlig å si hvordan trenden vil bli framover og hva starten på en eventuell tilbakegang skyldes. Storskarven (mellomskarven) er å finne i Karmøy året rundt, og den tar flittig i bruk ferskvann til matsøk, til og med småvann som f. eks. Bøvatnet.

Svartbak

Den tydeligste endringen i bestanden de siste årene er at mange kjente og tradisjonelle hekkeplasser er oppgitt. Dette gjelder særlig hekkeplasser med enkeltpar som har hatt reir på små holmer i beskytta sjøområder. Forklaringen kan være mer havørn. Den store rovfuglen har gjerne svartbak på menyen. Heller ikke koloniene i den ytre skjærgården unngår ørna, men det er ennå ingen krise for svartbaken, selv om antall hekkepar generelt er synkende. En grundig opp-telling i nær framtid er sterkt ønskelig.

Tragedie. Denne svartbaken hadde klart å fly til reiret på Bleikjo i Bokn med kroken til en sluk festet i venstre foten og sena viklet rundt hode og nebb. Langsom død. Et av talløse eksempler på lidelse og død vi mennesker påfører fuglene. 18.7.12.

Tjeld

Ankomst 2012: De første ble sett på Kjellskjær, Vorråvågen hvor 4 individer var på plass 27.2. Samme sted 1.3: 18+. Ingen observasjon fra andre steder ennå. Første funn på Vest-Karmøy til nå: 1 på Stavasanden 3.3 (artsobservasjoner.no). Flere ankommer: 44 på Kjellskjer 9.3 og ca. 160 samme sted 10.3 og ca. 140 16.3. Flokk 14 Stavasanden 16.3. Per 19.3 har flokkene ikke vandret inn på jordene for å lete opp meitemark ennå, men noen par er på hekkeplasser ved sjøen.

Årets seineste tjeldfamilie holdt til i Vedavågen. Her blir ungen opplært i den edle kunst å finne meitemark. En nyklippet plen var et perfekt sted å feite seg opp før reisen over Nordsjøen. 18.8.12.

Spre seg nå ut, bl.a. ankommet til hekkeholme, Røyksund 20.3, og flokk ca. 50 på Stavasanden. Store mengder har nå ankommet og er på vei inn til hekkeplasser på land allerede. Ca. 100 på Stavasanden 1.4. I alt 3 par Nordstokke i dag. 6.5: De første ruger: Syre, Bygnes og Kolstø (hvor 1 egg ble ruget på 8.5).

Ringmerkingsresultater

Gjenfunn og kontroller

Nedenfor tar vi med gjenfunn og kontroller av sjøfugler merket eller funnet i Karmøy i 2011-12. Vi presenterer også funn gjort hos de to siste årene av sjøfugler merket av andre enn Karmøy Ringmerkingsgruppe i Norge eller utenlands. I tillegg finner du funn fra tidligere år som er av spesiell interesse og som tilfører ny kunnskap om forflytninger, tilholdssteder og levealder. Oppstillingen er ordnet alfabetisk i forhold til art og etter stigende ringnummer.

Gjenfunn av egne måker merket med fargering

Fiskemåke J6ML merket ved Breiavatnet, *Stavanger* 18.12.07, ble sett samme sted vinteren 2011/12. Hekket etterfølgende sommer ved *Hydro, Håvik*, hvor den ble sett med voksne unge 30.7.12. Den var tilbake igjen ved Breiavatnet vinteren 2012/13.

Fiskemåke JH62 merket ved Breiavatnet, *Stavanger* 31.1.04, ble kontrollert i Vikevågen ved *Skudeneshavn* 8.2.09, 8.2.10 og 2.1.11. Siste registrering så langt: Breiavatnet 10.3.12.

Fiskemåke JXE8 merket i *Hydrokolonien* som unge 6.7.10, ble sett i Breiavatnet, *Stavanger* 28.10.10.

Gråmåke JN106 merket som unge i *Hydrokolonien* 10.7.08, ble kontrollert 10 ganger i området *Vik-Skudeneshavn* fra 25.10.08 til 11.1.12. Har etter kontrollene å dømme tilbrakt alle vintrene på Sør-Karmøy. Våren 2012 vendte den tilbake til hjemkolonien på *Hydro* for å hekke og ble sett der 7.5.

Gråmåke JN125 merket som unge i *Hydrokolonien* 12.7.08, kontrollert i Hirtshals, **Danmark** 25.1.09 og samme sted flere ganger 24.6.-8.10.10. Sett i *Kopervik* havn 29.2.12.

Gråmåke JN133 merket som unge i *Hydrokolonien* 12.7.08 kontrollert i *Esbjerg, Danmark* 14 ganger fra 19.8.09 til 10.3.12. Etter dette dro den tilbake til Karmøy, trolig for å hekke for første gang, og ble sett på matleit på *Husøy* 16.4.12.

Gråmåke JN185 merket som unge på *Jarstein* 30.6.09, ble kontrollert på sjøisen, *Vorråvågen* 3.1.10, *Husøy* 15.1.10, *Moksheim* 20.2.10, *Skudeneshavn* 22.1.11. 6.2, 3.3 og *Stavasanden* 5.4.11. Sist i *Skudeneshavn* 14.1.12 og 3.3.12. Neste gang satt den i en flokk på *Urdalsskjæret* *Blikshavn* 18.3.12. Denne måken er altså en lokal omstreifer, godt kjent i kommunen!

Gråmåke JN199 merket som unge på *Jarstein* 30.6.09 kontrollert i *Mandal* fra 14.10.09 til 16.5.10. Kontrollert "hjemkommet" i *Sandve* havn 29.1.12. Kontrollert på ny i *Åkrehamn* ved fryseriet 4.2.12. Rastet på *Stavasanden* 8.4.12.

Gråmåke JN208 merket som unge i *Hydrokolonien* 11.7.09, kontrollert Hirtshals, **Danmark** 12.6.11 og 22.9.11. Etter dette sett i *Hanstholm* 9.5.12.

Gråmåke JN216 merket som unge i *Hydrokolonien* 11.7.09, kontrollert *Stavasanden* 20.12.11 og siden på *Husøy* i 2012 på følgende datoer: 25.2, 10.3 og 18.11.

Gråmåke JN219 merket som unge i *Hydrokolonien* 11.7.09, kontrollert nær kolonien 3.3.12.

Gråmåke JN228 merket som unge i *Hydrokolonien* 11.7.09, funnet død i Nykøbing, **Danmark** 17.8.12. Måken var fersk da den ble funnet.

Gråmåke JN230 merket som unge i *Hydrokolonien* 10.7.11, ble kontrollert på et skjær like ved kolonien 5.8.11 og i *Kopervik* 28.12.11. Sett igjen ved hjemplassen på Hydro 10.4.12. Denne måken er et av flere eksempler på gråmåker som er standfugler (også første leveåret) og altså tilbringer vintrene nær klekkestedet.

Gråmåke JN231 merket som unge i *Hydrokolonien* 10.7.11, kontrollert, *Kopervik* 13.1.12.

Gråmåke JN232 merket som unge i *Hydrokolonien* 10.7.11, kontrollert ved Trovåg, *Ålfjorden* 2.1.12.

Gråmåke JN236 merket som unge i *Hydrokolonien* 10.7.11, kontrollert, *Kopervik* 13.1.12.

Gråmåke JR2M merket som unge i *Hydrokolonien* **13.7.04**, sett igjen samme sted 30.4.11. Deretter på Urdalsskjæret, *Blikshavn* 18.3.12. Hvilte her sammen med en stor flokk artsfrender etter å ha fulgt båt med sildefangst inn Karmsundet. På Hydro igjen 27.5.12.

Thank you very much for this fantastic sighting and photograph. Herring Gull T:610 (metal ring GR46117) was ringed at Peterhead Harbour, Aberdeenshire, on 08/01/12 as a first winter male. This is the first sighting of this bird. It was a memorable gull being so distinctively pale, so it's brilliant that it's been seen again. Some photographs of the bird in the hand are attached. This is the first Herring Gull of our project that's gone to Norway, so this is really great. Thanks again. Best Wishes, Euan Ferguson.

Denne meldingen ble mottatt fra han som merket denne gråmåken med gul ring og nr T:610 i Peterhead, Skottland 8.1.12 (bildet til høyre). 14.3 var den en av mange måker som fikk servert fiskeslo i Ferkingstad havn. På bildet (til venstre) sitter den på et berg nær havna og steller fjærdrakten. 16.3 ble den sett på ny rastende på en holme i Tjøsvollsjøen.

Gråmåke JR8K merket som unge i *Hydrokolonien* 13.07.04, kontrollert i Nord, **Frankrike** 10.3.05 og 9.3.06. Hirtshals, **Danmark** 18.2.06, Pas de Calais, Frankrike 8.2.08, Hydro 12.7.08, Pas de Calais, Frankrike 17.2.09, 12.12.09, Hydro 21.7.10, Hirtshals 23.8.10, Hydro 6.3.11 og 3.3.12. Rastet på Urdalsskjæret, *Blikshavn* 18.3.12. På Hydro igjen 30.3 og 15.7.12. Denne fuglen er et av mange eksempler på gråmåker fra Karmøy som er ekte trekkfugler. Den franske kanalkysten ser ut til å være det sørligste overvintringsstedet for våre gråmåker.

Gråmåke JR8S merket som unge på *Jarstein* 30.6.05, kontrollert Hirtshals, **Danmark** 9.7.06. Siden kontrollert i *Skudeneshavn* 13.3.11. Tilbake på *Jarstein* 11.6.11. Deretter *Stavasanden* 3.8.11, *Skudeneshavn* 17.11.11 og *Husøy* 12.2.12.

Gråmåke J1073 merket som 2kM ved *Mandal*, 21.1.10, ble kontrollert i *Skudeneshavn* 30.1.11 og 3.3.11, så på *Stavasanden* 5.4.11 og *Syrevågen* 2.6.11. Var på *Jarstein* 11.6.11 og siden sett *Syrevågen* flere ganger i perioden 11.2-15.9.12.

Gråmåke J1283 merket som unge på Teistholmen, *Mandal* 17.7.09, ble sett i *Ferkingstad havn* 17.3.11. Siden sett i *Farsund* 10.8.11 og 17.3.12. Denne fuglen er et av mange eksempler på gråmåker som er født på Sørlandet og besøker Vestlandet og Karmøy en eller flere ganger i løpet av livet.

Gråmåke J1662 merket som unge på *Jarstein* 8.7.12 ble sett i *Skudeneshavn* 1.12.12. Fire dager seinere var den i *Åkrehamn*, for så å dukke opp igjen i Vik ved *Skudeneshavn* 8.12. Slike raske forflytninger om vinteren tyder på ustabile eller manglende matkilder.

Gråmåke J2701 merket som unge på Hornøya, **Finnmark** 2.6.10, ble kontrollert på *Stavasanden* 5.4.11 og i *Nederland (Zeeland)* 4.1.12. Det er veldokumentert at gråmåker fra Nord-Norge og NV-Russland overvinter eller passerer Vestlandet på trekk.

Gråmåke J2933 merket som 2k ved Breiavatnet, *Stavanger* 15.2.11, ble kontrollert på *Stavasanden* 5.4.11. Tilbake i *Stavanger* 21.4.11 og siste registrering der så langt: 6.4.12.

Gråmåke J2937 merket som 2k ved Breiavatnet, *Stavanger* 18.2.11, ble kontrollert på *Stavasanden* 31.3.11. Tilbake til Breiavatnet 21.11.11 der den sist ble sett 27.4.12.

Gråmåke J2957 merket som 2k ved Breiavatnet, *Stavanger* 24.2.11, ble kontrollert på *Stavasanden* 6.4.11. Tilbake i *Stavanger* allerede 9.4.11. Siden sett ved Breiavatnet fra 11.12.11 til 18.4.12 og igjen 1.10 og 6.12.12.

Gråmåke J2966 merket som 1k ved Breiavatnet, *Stavanger* 4.12.08, ble kontrollert på *Stavasanden* 8.4.11. Siden kontrollert i Byparken, *Bergen* 4.8.11 og 15.9.11. Ei uke seinere, 22.9, var den tilbake i *Stavanger* hvor den ble sett ved Breiavatnet flere ganger fram til og med 26.1.12. Ei uke etter siste notering der, 4.2.12, var den å se ved fryseriet i *Åkrehamn*. 14.3 oppholdt den seg i *Ferkingstad havn*. Siden dro den til *Bergen* igjen og ble sett i Byparken i tida 30-6.-2.9. Deretter fløy den tilbake til *Stavanger* hvor den ble kontrollert i Breiavatnet fra 11.9 og sist 4.12.12. En skikkelig byfugl dette. Hvor den egentlig er hjemmehørende, blir først avslørt når den eventuelt blir sett på en hekkeplass en gang. Måken har spesiell fargetegning på vingene, såkalt thayeri-mønster.

Gråmåke J3592 merket som 1k i *Mandal* 13.12.11, sett på Urdalsskjæret, *Blikshavn* 18.3.12.

Gråmåke J0YV merket som unge på *Ryvingen* 30.6.07, kontrollert ved *Mandal* 6.6.10 (på hekkeplass?) og 17.8.10. Siden i Hanstholm, **Danmark** 27.12.10 og 6 ganger, seinest 30.10.11. Ble igjen kontrollert i Hanstholm 6.4.12.

Gråmåke J6UM merket som unge på Hydro 15.7.07, satt på Urdalsskjæret, Blikshavn 18.3.12.

Gråmåke J8UM merket som unge i *Hydrokolonien* 15.7.07, satt på terneskjæret ved kolonien 11.2. og 17.3.12.

Gråmåke J8YM merket som unge på Sandholmane, *Åkrehamn* 30.6.07, satt i måkeflokk på Urdalsskjæret, *Blikshavn* 18.3.12.

Hettemåke 6 132 627 merket som unge i *Sævelandsvik* 25.6.03, kontrollert som hann og fargemerket med J8CE, Mølledammen, *Time*, Rogaland 9.4.12.

Krykkje K01 kontrollert i fuglefjellet, *Skudeneshavn* 14.3.12 ble merket som ad. på Steiningsholmen like ved 14.7.09 og kontrollert samme sted 20.3.10 og 15.3.11.

Krykkje K02 kontrollert i fuglefjellet, *Skudeneshavn* 18.3. Merket som ad. på Steiningsholmen 14.7.09 og kontrollert samme sted 20.3.10 og 17.3.11. Sett i fuglefjellet 1.6.11.

Krykkje K11 på reir med make i fuglefjellet i *Skudeneshavn* 17.3.12.

Krykkje K11 kontrollert i på reir i fugle-fjellet, *Skudeneshavn* 17.3.12, ble merket som ad. på Steiningsholmen like ved 14.7.09 og sett samme sted 16.3.10 og 15.3.11.

Sildemåke JJV1 merket som unge i *Hydrokolonien* 11.7.09 var tilbake på fødeplassen for å hekke i 2012 da den ble sett 24.7. Neste observasjon ble gjort i **Mauritania**, der den ble avlest ved Cap Blanc 2.12.12. Sammen med J6YK er de våre to nest sørligste funn av sildemåke.

Sildemåke JK3S merket som unge i *Hydrokolonien* 10.7.05 er kontrollert 9 ganger på kanalkysten i **Frankrike** under trekk: 26.10.05, 28.6.06, 10.8.06, 14.8.07, 7.10.07, 21.8.08, 9.9.08, 11.8.11, 25.8.11. Overvintringsstedet er søppelplassen Colmenar Viejo utenfor Madrid, **Spania**. Her ble den først sett 3.11.07 og siden 18.3.09, 18.10.09, 14.3.10, 16.10.10, 23.10.11. Siste registrering i Spania er fra 18.2.12. Måken har aldri blitt registrert i hjemmekolonien på Hydro eller på andre hekkeplasser.

Sildemåke JK9V merket som unge i *Hydrokolonien* 10.7.05, ble avlest i **Belgia** 6.9.06 og i Ardennes i Frankrike 6.10.06. Siden i Agadir, Marokko 5.2.12.

Sildemåke JML0 merket som unge i *Hydrokolonien* 10.7.11 ble avlest og fotografert på sandstranda Tanji Beach i **Gambia** 5.12.11. Med minst 5421 km tilbakelagt er dette ny langdistanserekord for en sildemåke fra Karmøy. .

Karmøys sørligste gjenfunn av sildemåke, på bildet innrammet i rødt. Her sitter den på ei sandstrand i Gambia 5.12.11 knappe 5 måneder etter at den ble merket som unge på Hydro-området. Foto: Adriaan Seynaeve. Kilde: www.ringmerking.no

Sildemåke JMN8 merket som unge i *Hydrokolonien* 10.7.11 ble avlest nær kolonien 2.8.11. Duket opp på søppelplass ved Madrid, **Spania** 9.10.11. Deretter dro den til Malaga havn hvor den ble sett 27.11.11. Tilbrakte trolig påfølgende sommer på kanalkysten av **Frankrike** hvor den ble observert 21.6.12

Sildemåke JOX4 merket som unge i *Hydrokolonien* 10.7.08, sett i Malaga, **Spania** 31.12.11.

Sildemåke JOX6 merket som unge i *Hydrokolonien* 10.7.08. Dro raskt til Porto i **Portugal** hvor den ble sett 2.10.08. Siden fant den veien til søppelplasser ved Madrid, **Spania** hvor den ble sett 20.2 og 20.11.10. Var tilbake i *Hydrokolonien* 29.4.11. Reiste til Madrid igjen hvor den ble sett 18.11 og 16.12.11. Ny hekkesesong på Hydro hvor den ble sett 4.5 og 31.7.12.

Sildemåke JOZ2 merket som unge i *Hydrokolonien* 10.7.08, ble avlest i La Coruña, **Spania** 12.8.10 og i Dakhla, **Vest-Sahara** 8.2.12.

Sildemåke J2X3 merket som unge i *Hydrokolonien* 10.7.08, ble avlest i Dakhla, **Vest-Sahara** 15.2.11 og 8.2.12. Sett på kanalkysten av **Frankrike** (Blaringhem) 26.4.12.

Sildemåke J2Z7 merket som unge i *Hydrokolonien* 10.7.08 kontrollert i Vendee, **Frankrike** 8.10.09. Deretter 27.12.09 og 16.10.10 på søppelplass ved Madrid, **Spania**. 10.7.11 ble den kontrollert hjemme i *Hydrokolonien*. 1.12.11 var den tilbake i Madrid. Ankom Madrid igjen høsten 2012 og ble sett der første gang 6.9 og sist 12.10.

Sildemåke J4P5 merket som unge på Rauna ved *Farsund*, V-Agder 18.7.01, kontrollert 19 ganger i Porto, *Portugal* fra 25.9.02 til 21.9.10. I 2011 hadde den seg en tur innom Karmøy hvor den ble sett på *Stavasanden* 4.4.11 og 15.4.11. Siden 4 observasjoner i Porto fra 26.9.-18.11.11. Ankom Porto igjen 31.8.12.

Sildemåke J4X8 merket som unge i *Hydrokolonien* 10.7.08, ble avlest i Agadir, **Marokko** 27.1.09. Våren 2011 var den hjemme igjen og ble avlest på *Hydro* 3.5. De neste vintrene var den også i Agadir, *Marokko* hvor den ble sett 5.2.12 og 24.11.12.

Sildemåke J4Z4 merket som unge på *Hydro* 12.7.08, avlest i Dakhla, **Vest-Sahara** 7.2.12.

Sildemåke J5X3 merket som unge i *Hydrokolonien* 12.7.08. Kontrollert ved to forskjellige søppelfyllinger nær Madrid, *Spania* 5.4.09, 5.4.10, 21.3.11 og sist 11.12.11.

Sildemåke J5YJ merket som unge i *Hydrokolonien* 15.7.07, kontrollert i **Portugal** 17.11.07, 6.12.07, 27.11.08, 6.12.09 og 12.11.11.

Sildemåke J6YK merket som unge i *Hydrokolonien* 5.7.07, sett Cap Blanc, **Mauritania**, 25.11.12. Funnet utgjør sammen med JJV1 Karmøys to nest sørligste funn av sildemåke.

Sildemåke J8Z9 merket som unge i *Hydrokolonien* 10.7.08 kontrollert i La Coruña, *Spania* 31.12.11. Overvintrer trolig på Gran Canaria, *Spania* hvor den ble sett 5.3.11, 29.12.11 og 12.2.12. Var tilbake i *Hydrokolonien* i 2011 hvor den ble sett 7.5.

Sildemåke J9YK merket som unge i *Hydrokolonien* 5.7.07, kontrollert i **Portugal** 7.11.07, og i Tan Tan havn, **Marokko** 11.1.08. Tilbake i *Hydrokolonien* 28.4.11. I Tan Tan igjen 5.2.12.

Svartbak JA047 merket som unge på Vestre Klovholmen, *Mandal* 1.7.08. Kontrollert i *Nederland* 9 ganger fra 9.5.09 til 14.3.10. Kontrollert *Stavasanden* 6.4.11. Kontrollert igjen i *Nederland* 11.10.11 og 25.12.11. Tilbake på hekkeplassen ved *Mandal* 19.5.12 (hann).

Svartbak JA374 merket som unge på Aspholmen, *Mandal* 2.7.08. Kontrollert i Kent, *England* 24.3.09. Siden kontrollert i Nord-Jylland, *Danmark* 20 ganger fra 2.8.09 til 31.8.10. Dukket opp på *Stavasanden* 15.4.11. Siden kontrollert igjen i Nord-Jylland, *Danmark* 10 ganger fra 23.7.11 til 7.10.11. Deretter sett på Helgoland, *Tyskland* 19. og 22.10.11. Tilbake på hekkeplassen ved *Mandal* 31.3.12.

Svartbak JA711 merket som unge på *Ryvingen*, Karmøy 25.6.09. Kontrollert i Hanstholm, **Danmark** første gang 14.8.09. Siden kontrollert i Nord- og Midt Jylland 18 ganger (Hirtshals, Hanstholm og Hvide Sande) hvert år fram til siste observasjon 19.12.11. Hadde tilhold i Hirtshals videre utover i 2012 og ble sist sett der 7.9.

Svartbak JA720 merket som unge på *Ryvingen* 25.6.09 ble kontrollert i *Skudeneshavn* 22.1.11 og flere ganger i området videre utover i 2011 og i 2012, sist 13.5.

Svartbak JA721 merket som unge på *Ryvingen* 25.6.09 ble kontrollert på søppelfylling i Essex, **England** 19.11.11.

Svartbak JA724 merket som unge på *Ryvingen* 25.6.09 ble kontrollert i *Tjøsvollvatnet* 21.6.11 og på Kvasseheim i Hå 17.7.11 og deretter i Hanstholm, **Danmark** 7.9.11.

Svartbak JA725 merket som unge på *Ryvingen* 25.6.09 ble første gang registrert på kanalkysten av **Frankrike** (Pas de Calais) 4.9.09 hvor den etterpå er sett 7 ganger samme sted, sist 30.1.12. Kontrolldatoene tyder på at måken har vært på franskekysten helt siden den ankom i 2009 og hadde per januar 2012 ennå ikke vært ”hjemme”. Forlot trolig Frankrike våren 2012, for den ble ikke sett på overvintringsplassen der igjen før 18.10.12.

Svartbak JA734 merket som unge på *Ryvingen* 25.6.09 ble første gang registrert offshore på German Bright, **Tyskland** 9.11.09, deretter 13.12.09 i Suffolk, **England**. 25.7.10 var den i Hanstholm, **Danmark**, 4.2.11 i Rotterdam, **Nederland**, og dagen etterpå, 5.2.11, i Essex **England** og 23.3 i Suffolk. 16.6 dukket den opp i Pas de Calais i **Frankrike** og 15.8. var den i Hirtshals, **Danmark**. 4.10.11 var den i Hanstholm før den igjen ble sett i Suffolk i **England** 10.12.11! Siden sett i Hirtshals sommeren og høsten 2012 (31.7-12.10). Reiste så tilbake til Suffolk i England hvor den ble notert 11.11.12. Denne svartbaken er en skikkelig landstryker og må være ekspert på Nordsjøens sørlige kyster.

Svartbak JA735 merket som unge på *Ryvingen* 25.6.09, kontrollert i **Nederland** 17.4.11, 30.7.11 og 10.10.11. Tilbrakte også sommeren 2012 i Nederland, hvor den sist ble sett 21.9.

Svartbak JH958 merket som unge på *Jarstein* 8.7.12, kontrollert på søppelfylling i Skegness, Lincolnshire, **England** 5.12.12.

Svartbak J0MZ merket som unge på *Ryvingen* 30.6.07 ble første gang registrert i Borkum, **Tyskland** 17.5.08. Neste gang sett i **Nederland** 26.11.11. Sett igjen på vinterplassen i Nederland 11.11 og 9.12.12.

Svartbak J1MT merket som unge på *Ryvingen* 30.6.07 ble første gang registrert i Hanstholm, **Danmark** 12.09.07 hvor den etterpå ble sett 15 ganger samme sted, sist 3.9.08 før den dukket opp i Hirtshals 30.7.09. Siden er den sett i 20 ganger i Hanstholm og Hirtshals, siste gangen 13.1.12. Ingenting tyder på at måken har vært ”hjemme” ennå.

Svartbak J6YP merket som unge på *Salvøy* 4.7.07 ble første gang registrert i Hanstholm, **Danmark** 19.2.08. Siden sett der og andre steder i nærheten 23 ganger fram til 21.10.11. Tilbake til Danmark igjen fra 19.8.12. Sist sett Hanstholm 7.10.12.

Svartbak J7MN merket som unge på *Ryvingen* 30.6.07 ble første gang registrert i **Nederland** 17.10.09 hvor den også ble sett 10.1.11. 4.4.11 rastet den på *Stavasanden*, 15.6.11 på Sandstranda i *Hå* og 25.12.11 var den tilbake i **Nederland** hvor den sist ble sett 14.1.12.

Svartbak J7MZ merket som unge på *Ryvingen* 30.6.07 ble første gang registrert på kanalkysten av **Frankrike** (Pas de Calais) 24.11.07 hvor den etterpå ble sett 28 ganger samme sted, sist 31.1.11 før den dukket opp på *Stavasanden* 13.6.11. Allerede 20.7.11 var den tilbake på samme sted i **Frankrike**, og der ble den nå sett gjennom sommeren og høsten. Sommeren 2012 var den trolig på hjemtraktene igjen, før den på ny var tilbake på overvintringsplassen i **Frankrike** 16.8.12. Der ble den sist sett 17.11.12.

Tjeld T008 merket som unge på *Bygnes*, Karmøy 26.6.11, og sist sett her 21.7.12 ble funnet tatt av rovfugl i Groningen, **Nederland** 2.2.12.

Tjeld T012 merket som unge på *Matland*, Karmøy 26.6.11, ble kontrollert i Norfolk (The Wash), **England** 13. og 15.1.12. Den oppholdt seg sammen med ca. 250 artsfrender og mange andre vadere som lappspove, polarsnipe, sandløper, tundralo og rødstilk.

Tjeld T021 merket som unge på *Sund* 19.6, kontrollert ved Flataskjer, *Salvøy* sammen med en av foreldrene sine 28.7. Den fikk opplæring i hvordan åpne og ete blåskjell!

Tjeld T026 merket som unge ved *Kolstøsjøen* 24.6, kontrollert samme sted sammen med en av foreldrene sine 20.7.

Gjenfunn av fugler merket kun med metallring

Fiskemåke 5164403 merket som unge på Fidje ved *Kristiansand* 2.7.08, ble avlest i *Tarevika*, Langåker 23.4.11.

Hettemåke 6209543 merket som unge i *Tjøsvollvatnet* 17.7.06, ble funnet død nær The Wash, Lincolnshire, **England** 17.12.11.

Krykkje 6105282 merket som unge på Vikeholmen, *Skudeneshavn* **26.6.96**, ble kontrollert med make i fuglefjellet i *Skudeneshavn* 17.3.12. Den ble også kontrollert i koloni i Skudeneshavn (Steiningsholmen) 13.3.09. (AKV).

Krykkja til høyre med ring nr 6105282 fylte 16 år i sommer! Bildet er tatt i fuglefjellet i Skudeneshavn 17.3.12.

Krykkje 6181846 merket som unge på Viste, *Randaberg* 22.6.2003, tatt av rovfugl i koloni på *Jarstein* 13.7.11.

Krykkje 6181707 merket som unge på Viste, *Randaberg*, x.x kontrollert i fuglefjellet, Skudeneshavn 25.3.12.(AKV).

Sildemåke 4191878 merket som unge i Hydrokolonien, Håvik **7.7.95**, kontrollert på båt i *Biscaya-bukta* 22.8.12.

Svartbak 3020835 merket som unge på *Ryvingen* 1.7.10 kontrollert i Hanstholm, **Danmark** en rekke ganger fra 3.8.11 til 10.4.12.

Svartbak 348671 merket som unge på *Ryvingen* **9.7.87** funnet død (ganske fersk) på samme sted, i kolonien, 26.5 – etter 25 år! (AKV).

Svartbaken kan oppnå høy alder. Denne døde ved reiret sitt på Ryvingen 25 år etter at den kom til verden på samme sted. 26.5.12.

Toppskarv SA02849 merket som unge på *Jarstein* 17.6.06, ble skutt ved *Gapaskjeret, Finnøy* ca. 15.10.08.

Toppskarv SA03397 merket som unge på *Ferkingstadøyane* 7.7.07, ble skutt i Sulesundet, *Øygarden, Hordaland* 23.11.10. Jakt og drukning i fiskeredskaper tar flest toppskarvers liv. Toppskarver fra Karmøy skutt i Hordaland, har i blant havnet på fisketorget i Bergen for salg!

Toppskarv 2001655 merket som unge på *Jarstein* 17.6.10, druknet i not ved fiskeoppdrett i *Svortevik, Sogn og Fjordane* 31.7.10. Det finnes mange eksempler på at toppskarver fra Karmøy drar nordover langs Vestlandet for å overvintre. Det spesielle med denne er hvor raskt den dro.

Egenkontroller av terner i 2012

Alle de egenkontrollerte ternene nedenfor er merket som unger av Karmøy Ringmerkingsgruppe med Stavanger Museum sine ringer.

Makrellterne 7364680 merket i Grødemsvatnet, *Syre* 24.6.99, avlest på *Indreholmane, Bygnes* 29.5.12.

Makrellterne 7465(1)17 merket på *Kvalavåg* 29.6.03, satt i kolonien i *Lauvikjå, Salvøy* 23.5.12 sammen med 7470920.

Makrellterne 7465144 merket på *Indreholmane, Bygnes* 1.7.03, kontrollert samme sted 30.5.12. Også samme sted 19.7.11.

Makrellterne 7465292 merket på *Indreholmane, Bygnes* 15.7.03, satt på stake i *Eidsbotn* 21.5.12. Der satt den også 26.4.11. Dessuten kontrollert i *Las Marismas, Spania* 26.9.03.

Makrellterne 7470920 merket på *Sund* 26.6.08, satt i kolonien i *Lauvikjå, Salvøy* 23.5.12 sammen med 7465117.

Makrellterne 7470926 merket på *Sund* 26.6.08, satt på et hvileskjær i *Vestekolonien, Haugesund*, 29.7.12.

Emigrant. Født på Sund, Karmøy i 2006, men hekket på Veste, Haugesund i år. 29.7.12.

Ufullstendig avlesning: rødnebbterne 74xx986 avlest på *Indreholmane* 29.5.12

Ringmerket makrellterne ved kolonien på Skratteskjer, Avaldsnes (Husøyområdet). Ofte er det slik at en ikke oppdager at terner er merket før en ser det på bilder etterpå. 21.6.12.

Ringmerkte terner rapportert inn til oss i 2011-12

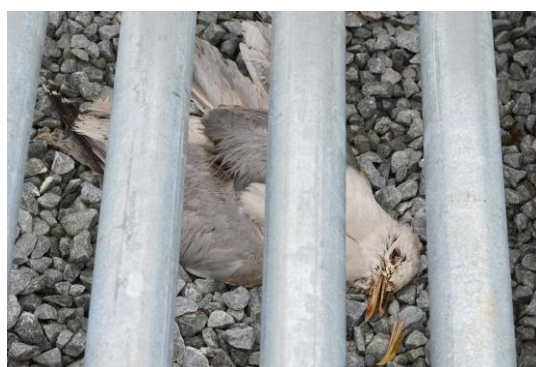
Makrellterne 7470276 merket som unge på *Kvalavåg* 9.7.06, drept av rovfugl i koloni på 35-45 par, Sannarvågen, *Hå*, Rogaland, 25.5.11.

Makrellterne 7470984 merket som unge på *Bygnes* 28.6.08, kontrollert i Grampian Region, *England* 15.8.11.

Makrellterne 7486348 merket som unge på *Kvalavåg* 1.7.06, kontrollert ved Mile 4 Salt Works, *Namibia* 4.4.11.

Makrellterne 7505335 merket som unge i Lauvikjå, *Salvøy* 5.7.12, kontrollert på Seal Sands, Cleveland, *England*, 28.7.12.

Til ettertanke

Tjeld med unge på taket av El-kjøp på Åkra. Dette er en årlig og vellykka hekkeplass. Det er tydeligvis tryggere på tak enn på bakken. Sandlo med unge på midlertidig fylling ved tunnelen på Håvik. Arten må hele tiden finne nye hekkeplasser for å overleve i Karmøy. Mange fugler jobber på veier og i grøftekanter for å finne seg mat. Sakte fart er liv spart. Den nye måten å lage ferister på kan fort bli til stygge dødsfeller. Denne fiskemåken kom seg aldri ut igjen. Makrellterne tatt av hubro på reir i ternekolonien på Sund. Maken fortsatte å ruge med fjærrestene rundt seg.

Fotografer og ringmerkere synes visst jeg er en godklump. Rovfuglene også. De har spist alle kompisene mine i nabolaget. Det er til å spy av. Mot noen nytter ikke en gang syrekanon som forsvarsvåpen. Ferkingstadøyane, 16.8.12.

Håp for havhest og krykkje?

Det er sannsynlig at den utviklingen vi har sett i koloniene til disse to sjøfuglene i løpet av prosjektperioden, er begynnelsen på slutten for disse artene som hekkefugler i Karmøy. Rovfugltettheten i koloniene er nå så stor at sjøfuglene har ørner og falker rundt seg hver eneste dag gjennom hele hekkesesongen. I tillegg oppstår det trolig matknapphet for begge artene år om annet.

Skal sjøfuglreservatene våre være reservert sjøfugler? I så fall bør en få på plass en forvaltningsplan for rovfuglene i skjærgården der en legger til rette for hekking noen steder, men også blir enige om hvor en ikke ønsker deres nærvær. En annen tilnærming er å ikke gripe inn og bare konstatere at det hele tida må være noen som taper og noen som vinner i kampen om å overleve.

Fredning og mindre miljøgifter har gitt mange rovfugler framgang de siste tiårene, mens fiskebåters bifangster av sjøfugl, jakt, overfiske og forurensing av havet, har sendt mange sjøfugler ned til et bestandsmessig bunnivå. Men vi vil stå på for å redde sjøfuglene våre.